

پلانی کاری ههریمی کوردستان بۆ جێبهجێکردنی بریاری ئهنجومهنی ئاسایش 1325 (2025-2030)

1. پیشہ کی

پلانی کاری ههریمی، نافرەت و ناشتی و ناسایش (2030-2025) ی ههریمی کوردستانی عێراق، سوود لەو پێشکەوتن و وانەی فێر بووانە و مەردمگەرتێت کە لە دەستپێشخەرییەکانی پێشوو بەدی هاتوون، لەوانەش یەکەمین پلانی کاری ههریمی (2021-2024). ئەم دووهمین پلانی کاری ههریمیە نامانجی ئەو مەیه کە چارەسەری ئەو ئالەنگارییە گۆراوانە بکات کە ڕووبەر ووی ئافرەتان دەبنەوه، بەتایبەتی ئەوانەی پەیمەستن بە کەمی نوێنەرایەتی لە ڕۆلی بێرێاردان، توندوتیژی بەربلایەکان لەسەر بنەمای جێندەری، دەستگەشتی سنووردەر بە سەرچاوە ئابوورییەکان، و کاریگەرییە نەڕێزەکانی توندڕەوی توندوتیژ و گۆرانی کەشوەهوا لەسەر ئافرەتان. بە سوودمەرگرتن لە پێشنیاردەکانی پلانی پێشوو، وەک پێویستی میکانیزمی هەماهەنگی یەکگرتوو، سەرچاوەی دارایی بەردەوام، پاراستنی یاسایی بەهێزتر، و سیستەمی چاودێری و هەڵسەنگاندنی کاریگەرتر، پلانی 2030-2025 هەڵمەدات ژینگەییەکی گشتگیرتر و دادپەروەرانهتر و بارێزراوتر بۆ ئافرەتان لە ههریمی کوردستان دروست بکات.

له ناخی ئەم رییازەدا جوار کۆلەگەیی بەشداریکردن، پاراستن، رێگریکردن و فریاگوزاری و پوژانەوه هەن:

به‌شدار یکردن جه‌خت ده‌کاته سمر زیادکردنی به‌شداری ژنان له حوکمرانی، سمر کردایه‌تی و ده‌ستپیشخه‌ریه نابورییه‌کان، چاره‌سهر کردنی که‌م نوینه‌رایه‌تی به‌ربلاوی ژنان له ږوله سهر مکیه‌کاندا.

پاراستن چوار چۆه ی یاسایی و سیاست دهکاته ئامانج که پئویستن بۆ پاراستنی مافهکانی ژنان و دهسته بهر کردنی دهستگه یشتن به خزمهتگوزارییه گشتگیر مەکان، بهتاییهتی بۆ رزگار بووانی، توندوتیژی لهسهر بنهمای چێندهر و توندوتیژی سنکسی بهیههست به مملانهه.

[illegible]

فریاگوزاری و بوژانهوه جهخت لەسەر بایه‌خێ پشگیری دواى مەملانی ده‌کاته‌وه، له‌ ریگه‌ی چاوه‌دی‌زی دهرونی کۆمه‌لایه‌تی، دهرفته‌کانه‌ی بژێوی ژیا‌ن، و به‌رنامه‌کانه‌ی یه‌ک‌خستنه‌وه‌ی کۆمه‌لگا که یارمه‌تی ژنان ده‌ده‌ن ژیا‌نیان بنیا‌ت بنه‌ینه‌وه. ئەم کۆله‌گانه‌ پیکه‌وه ستراتیژییه‌کی تۆکمه‌ پیکه‌ده‌هه‌ین بۆ توانا‌دارکردنی ژنان وک هۆکاری سه‌ره‌کی ناشتی و گه‌شه‌پیدا‌نی به‌رده‌وام له‌ هه‌ر ئه‌م کۆرستان.

2. بنه‌مای لۆجیکی

بنه‌مای لۆجیکی دووه‌مین پلانی کاری هه‌رمیی، ئافه‌رت و ناشتی و ئاسایش (2030-2025) پشت به بنه‌مای زه‌رورته‌ی باشت‌کردنی به‌شداری ئافه‌رتان له‌ حوکمه‌رانی و به‌هێزکردنی پاراستن له‌ دژی توندوتیژی و به‌رهمدان به‌ رۆلی ئافه‌رتان له‌ رێگریکردن له‌ ململانی و پێشخستنی ناشتی ده‌به‌ستیت .

هه‌ڵسه‌نگاندنی پلانی پێشوو تیشکی خسته‌ سه‌ر چه‌ندین که‌لێنی گه‌رنه‌گ و هه‌ممه‌هه‌نگی ناته‌واو له‌ نیوان کارکه‌ره‌ جێبه‌جێکاره‌کان و چوارچۆیه‌ی یاسایی ناته‌واو بۆ پاراستنی ئافه‌رتان و نه‌بوونی بودجه‌ی به‌رده‌وام بۆ پشتگیریکردن له‌ به‌رنامه‌کانی ئافه‌رتان. له‌ وه‌لامی ئەمدا پلانی سالی 2030-2025 به‌ شێوه‌یه‌که‌ دارپێژراوه‌ که‌:

1. **دانانی میکانیزمی هه‌ممه‌هه‌نگی یه‌که‌گرتوو:** وانه‌یه‌کی سه‌رمه‌کی له‌ پلانی پێشوو پێویستی بوونی گروپیکی کاری ناوه‌ندی بوو که‌ هه‌ممه‌هه‌نگی هه‌ممه‌هه‌نگی بکات له‌ سه‌رانه‌ری وه‌زاره‌ته‌کانی حکومه‌ت و کۆمه‌ڵه‌گی مه‌دنه‌ی و رێکخراوه‌ نیوده‌وه‌له‌تیه‌یه‌کاندا. ئەم پلانه‌ گروپیکی کاری تایبه‌تمه‌ند، به‌ سه‌رۆکایه‌تی **نه‌نجومه‌نی بالای خانمان و گه‌شه‌پێدان (نه‌نجومه‌نی بالای خانمان و گه‌شه‌پێدان)**، داده‌مه‌زرینێت بۆ یه‌که‌خستنی هه‌ممه‌هه‌نگی و ده‌ستیانکردنی که‌لێنه‌کان و دانیابوون له‌وه‌ی که‌ هه‌موو سه‌رچاومه‌کان به‌ شێوه‌یه‌کی کاربێگه‌رانه‌ ته‌رخان ده‌کری‌ن و هه‌موو پێشکه‌وته‌کان تۆمار ده‌کری‌ن. ئەم گروپی کاره‌، نوێنه‌ران له‌ سه‌رانه‌ری ئه‌و که‌رتانه‌ی له‌خۆده‌گرت که‌ کار له‌ سه‌ر ئافه‌رت و ناشتی و ئاسایش ده‌که‌ن و سه‌رکرایه‌تی هه‌ممه‌هه‌نگی نیوانیان ده‌که‌ن له‌ روه‌ی به‌ه‌واداچوونی پرۆژه، به‌ه‌واداچوونی بودجه، شیکاری کاریگه‌رییه‌کان، و ئاسانه‌کاری بۆ هاوبه‌شی و ده‌رفه‌ته‌کانی پاره‌دارکردن.

2. **ده‌ستپێشخه‌رییه‌کانی پاره‌دارکردنی به‌رده‌وامی جێنده‌ر:** نه‌بوونی پاره‌دارکردنی به‌رده‌وام به‌ به‌سه‌ستی سه‌رمه‌کی به‌رده‌م جێبه‌جێکردنی چالاکیه‌کانی پلانی پێشوو بوو. پلانه‌ نوێیه‌که‌ میکانیزمی تایبه‌ت به‌ پاره‌دارکردن له‌ رێگه‌ی ته‌رخانه‌کردنی بودجه‌ی حکومه‌ت و ئاسانه‌کاری بۆ پشتیوانی به‌خه‌شه‌ نیوده‌وه‌له‌تیه‌یه‌کان داده‌نێت و دانیایی ده‌دات که‌ ده‌کریت به‌رنامه‌کانی تایبه‌ت به‌ جێنده‌ر و یه‌که‌ تایبه‌ته‌کانی جێنده‌ر له‌ناو دامه‌زراوه‌ حکومه‌تییه‌کاندا به‌ سه‌رچاوه‌ی پێویست پالێشتی بکری‌ن و به‌رده‌وام به‌ه‌واداچوونیان بۆ بکری‌ت.

3. به‌رزه‌کردنه‌وه‌ی ئاستی کۆکردنه‌وه‌ی داتا و چاودێریکردن: به‌هۆی نه‌بوونی داتای باوه‌رپێکراو و هه‌ممه‌هه‌نگیه‌وه‌ کۆسپ له‌به‌رده‌م چاودێری و هه‌ڵسه‌نگاندنی کاریگه‌ر هه‌بووه‌. ئەم پلانه‌ **سیسته‌میکی ناوه‌ندی کۆکردنه‌وه‌ی داتا** به‌ سه‌رۆکایه‌تی نه‌نجومه‌نی بالای خانمان و گه‌شه‌پێدان به‌ پشتیوانی ته‌کنیکی و دارایی له‌لایه‌ن به‌خه‌شه‌ره‌که‌نه‌وه‌ جێبه‌جێ ده‌کات بۆ چاودێریکردنی بواره‌ سه‌رمه‌کییه‌کان، وه‌که‌ خه‌مه‌تگه‌زاریه‌یه‌کانی ته‌ندروستی ده‌رونی، توندوتیژی سێکسی، و به‌شداریکردنی ئافه‌رتان له‌ هێزی کاردا، ئەمه‌ش رێگه‌ به‌ بێباردان له‌ سه‌ر بنه‌مای به‌ه‌نگه‌ و ده‌ستکاریکردن له‌ کاتی راسته‌قینه‌ ده‌دات.

4. **فراوانکردنی ده‌رفه‌تی نابووری و سه‌رکرایه‌تی ئافه‌رتان:** پلانه‌ نوێیه‌که‌ جیخه‌ت له‌ سه‌ر جێبه‌جێکردنی ستراتیژی نابووری نه‌نجومه‌نی بالای خانمان و گه‌شه‌پێدان و توانا‌دارکردنی نابووری وه‌که‌ به‌رزی بناغه‌ی به‌شداریکردنی ئافه‌رته‌ ده‌سته‌وسانه‌کان ده‌کاته‌وه‌. به‌ هاوکاری نزیکه‌ له‌گه‌ڵ وه‌زاره‌تی کار و کاروباری کۆمه‌لایه‌تی و دامه‌زراوه‌ داراییه‌یه‌کان، له‌ رێگه‌ی ده‌سته‌به‌رکردنی ده‌ستگه‌یه‌شتن به‌ قه‌رزێ بچووک و راهێنانی بازرگانی و تۆره‌کانی ئامۆژگاری، دووه‌مین پلانی هه‌رمیی هه‌وڵی زیاده‌کردنی ژماره‌ی بزنی ئافه‌رتان و به‌هێزکردنی به‌شداری ئافه‌رتان له‌ که‌رتی تایبه‌ت ده‌دات، به‌تایبه‌تی له‌ بواره‌ی گه‌شتیاری و کشتوکاڵدا .

5. **به‌هێزکردنی پاراستنی یاسایی و سیاسه‌ته‌کان:** هێشتا چوارچۆیه‌ی یاسایی بۆ چاره‌سه‌رکردنی توندوتیژی سێکسی پێوه‌ست به‌ ململانی گه‌شه‌ی نه‌سه‌ندوه‌ و که‌لێنیش له‌ جێبه‌جێکردندا هه‌یه‌. پلانی سالی 2030-2025 پێشده‌ستی به‌ ده‌رکردن و جێبه‌جێکردنی یاسای نوێ سه‌باره‌ت به‌ ئافه‌رت و ناشتی و ئاسایش ده‌دات. شوێنپێه‌لگری چاکسازی یاسایی و پێداچوونه‌وه‌ به‌ میکانیزمی یاسایی چاودێری به‌روپێشچوونی ئەم چاکسازیانه‌ ده‌کات له‌ کاتێکدا پێشکه‌وته‌ن له‌ هه‌مواره‌ی ئافه‌رتی یاسا له‌ سه‌رانه‌ری سیسته‌می یاسایی به‌ رێوه‌ ده‌چێت بۆ ئه‌وه‌ی له‌ روه‌ی جێنده‌ره‌وه‌ زیاتر وه‌لامه‌ره‌وه‌ بێت.

ئەنجامە پېشبینىكر اوھكان تا سالى 2030

تا كۆتايى سالى 2030-2025 پلانى كارى ھەرىمى بۇ ھەرىمى كوردستان ئامانجى بەدەستەننى ئامانجى دەرمەنجانەنى خوار مومىھ:

- بەشدارىكردن: كۆتاي لانىكەم 20% لە نوپنەراپەتى ئافەتەن لە رۆلى پرىاردان نەك تەنھا لە پەرلەمان بەلكو لە سەرچەم دەسەلاتەكانى ياسادانان و جىيەجىكردن.
- بەھىزكردى توانادارى ئابوورى ئافەتەن لە رىگەى دىنباوون لەوھى كە لانىكەم 25، 000 ئافەتەت بىتوان دەستىان بە سەرچاوە دارايىھەكان و راھىنانى بازارگانى بگات.
- پاراستن: دىنباوون لە چاكسازى ياسايى و سىياسەت كە چارەسەرى توندوتىژى لەسەر بىنەماى جىندەر دەكات، بەلايەنى كەمەو 5 ياسا چاكسازى بكرىت و 10 سىياسەت جىيەجى بكرىت كە كار لەسەر كەمكردەنەوھى رووداوەكانى توندوتىژى لەسەر بىنەماى جىندەر دەكەن.
- رىگرىكردن: ئافەتەن رۆلىكى چالاكانە بگىرن لە رىگرىكردن لە توندەروى توندوتىژ لە رىگەى بەشدارىكردىنان لە لانىكەم 100 دەستپىشخەرى سەرەكى بەرەنگارىبوونەوھى توندەروى توندوتىژ، و رىيازى ھەستىار بە جىندەر ناوئىتەى 20 پروژەى گونجاندن لەگەل كەشوھەوادا بكرىت، بەمەش خۆراگرى كۆمەلگە بەرامبەر بە گۆرانى كەشوھەوا باشتر بكرىت.
- فرىاگوزارى و بوژانەوھ: دىنباوون لەوھى كە لانىكەم 8,000 ئافەتەتى تووشبوو بە مەلەلانى راوئىكارى لەبارەى زەمىر وەرمەگرن، 15,000 ئافەتەتى ئاوارە و گەراوھ دەستىان بە پشنىوانى بۆئى دەكات (لەوانەش راھىنانى پىشەى و بەخشىنى دارايى بچووك)، و 2,000 رىگارپوو لە نىشتەجىبوونى سەلامەت و بەرنامەكانى يارمەتى ياسايى سوومەند دەين تا سالى 2030، كە ئەمەش پەروە بە ناوئىتەكردەنەوھى بى شەرمەزارى و خۆراگرى كۆمەلگا دەدات.

چوارچىوھ و پىداوئىستىيەكان لە ھەرىمى كوردستانى عىراق (2030-2025)

لە كاتىكدا ھەرىمى كوردستان بەردەوامە لە چەندىن سالى مەلەلانى بىوژىتەوھ، دىمەنى ئەمەنى تەشەنەكرەو و دىمەلانى پلانى كارى ھەرىمى 2030-2025 ئەو ئاستەنگە نوئ و بەردەوامانەى چارەسەر بگات كە رووبەرووى ئافەتەن دەبنەوھ:

1. ئاوارەبوون و بوژانەوھ: بەردەوامى ئاوارەبوون بەھۆى بەردەوامى ناسەقامگىرى لە ناوچە دراوسىكاندا ئافەتەنى لە دۆخىكى لاوازدا بەجىيەتەتوھ، ئەمەش پىويستى بە دەستىوەردانى ئامانجدار ھەيە لە بوارى تەندروستى و تواناداركردى ئابوورى و پاراستنى كۆمەلايەتەدا.
- 2- سەرھەلەلانى توندەروى توندوتىژ: ئافەتەن لە بنىاتنانى ئاشتى و رىگرىكردن و بەرەنگارىبوونەوھى توندەروى توندوتىژ كاركەرى گرنەن، بەتايىبەتى لەو بوارانەى كە لەبەردەم توندەروبووندا لاوازن. بەشدارىكردىنان لە دەستپىشخەرىيەكانى بەرەنگارىبوونەوھى توندەروى توندوتىژ گرنەن بۇ بنىاتنانى كۆمەلگەيەكى خۆراگر.
3. كارىگەرىيەكانى گۆرانى كەشوھەوا: ھەست بە زىادبوونى كارىگەرىيەكانى گۆرانى كەشوھەوا لە ھەرىمى كوردستاندا دەكرىت، لە كۆمەلگە گونەشىن و كشتوكاالىيەكاندا قورسايى خراپىوونى ژىنگە و وشكەسالى و كەمى سەرچاوە دەكەوئە سەرشانى ئافەتەن. جىگرىكردىنى رىيازە ھەستىارەكانى جى نەدر لە پلاننانى خۆراگرى كەشوھەوادا زۆر گرنەن.
- 4- توندوتىژى لەسەر بىنەماى جىندەر: ھەرچەندە ھەندىك چاكسازى ياسايى پىشكەش كراوھ، بەلام توندوتىژى لەسەر بىنەماى جىندەر بە شىوھەكى بەرەنگارىبوونەوھ، زۆر جار رىگارپوون رووبەرووى شەرمەزارى و نەبوونى پشنىوانى ياسايى و كۆمەلايەتى دەبنەوھ. بەھىزكردىنى چوارچىوھ ياسايىھەكان و مىكانىزەمەكانى پاراستن بۇ دەستەبەركردىنى دادپەروەرى و چاكسازى بۇ رىگارپوون زۆر گرنەن.

5. **توانادارکردنی ئابووری:** پلانه نوێیهکه جهخت لهسهر توانادارکردنی ئابووری دهکاتهوه وەك بهردی بناغهی بهشداریکردنی ئافرماتان. ههروهها به دابینکردنی دهستگه‌به‌شتن به تۆرمه‌کانی دارایی زۆر بچووک، راهینانی بازرگانی و راهینه‌رایهتی، پلانهکه ههولدهات ژمارهی ئهو بزسانه زیاد بکات که ئافرماتان سه‌رکردایه‌تیان ده‌کهن و بهشداریی ئافرماتان له که‌رتی تاییه‌دا به‌رز بکه‌تهوه، به‌تاییه‌تی له‌ به‌واری گه‌شتیاری و کشتوکا‌دا.
6. **ناوخبه‌کردنی پلانهکه:** وا به‌ریاره هه‌ر پارێزگایه‌ك پلانی ناوخبه‌یی خۆی هه‌یه‌تی، هاوئێه‌ی ئهو پلانه به‌تی که له‌ پارێزگای ده‌وک به‌ سه‌رکه‌وتوویی جێبه‌جێ کرا.

چوارچێوه‌ی چاودێری و هه‌سه‌نگاندن

پلانی چاودێری و هه‌سه‌نگاندن هه‌ر ئه‌وه‌یه‌تیك به‌پێی سه‌ی كۆله‌گه‌ی کارنامه‌ی ئافره‌ت و ئاشتی و ئاسایش دابه‌ش ده‌کات: **به‌شداریکردن، پاراستن و رێگریکردن.** چوارچێوه‌که رۆلی تاییه‌ت بۆ هه‌ر ده‌زگایه‌کی جێبه‌جێکار دیاری ده‌کات، ئهو ئامرازانه ده‌خاته‌ روو که به‌کارده‌هێنرین بۆ به‌واداچوونی پێشکه‌وتن، نیشاندهری سه‌رمه‌کی بۆ بێوانه‌کردنی سه‌رکه‌وتن پێناسه‌ ده‌کات، و ده‌رنه‌جامی پێشبینیکراوه‌کانی روون تا سا‌لی 2030 داده‌نێت.

1. كۆله‌گه‌ی یه‌که‌م: به‌شداریکردن

- **نامانج:** زیادکردنی به‌شداریی ئافرماتان له‌ پرۆسه‌ی سیاسی، ئابووری و ئاشتی‌دا.
- **ئه‌وه‌یه‌ته‌ سه‌ره‌کییه‌کان:**
 - **به‌شداریی ئافرماتان له‌ به‌ریاردان:** ئهم ئه‌وه‌یه‌ته‌ ئامانجی ئه‌وه‌یه‌ دانان یاسایه‌ك ده‌سته‌به‌ر بکات بۆ دانانی لانیکه‌می 20% ی نوێنه‌رایه‌تی ئافرماتان له‌ تۆرمه‌کانه‌ سه‌ره‌کییه‌کانی به‌ریاردان له‌ سه‌راپای ده‌سه‌لاتی یاسادانان و جێبه‌جێکاری له‌ که‌رتی گه‌شتی‌دا، که له‌لایه‌ن ئه‌نجومه‌نی بال‌ای خانمان و گه‌شه‌پێدانه‌وه (ئه‌نجومه‌نی بال‌ای خانمان و گه‌شه‌پێدان) و ئه‌نجومه‌نه‌ خۆجێیه‌کان ئاسانکاری بۆ ده‌کری‌ت.
 - **پشتگیری توانادارکردنی ئابووری ئافرماتان:** ئه‌مه‌ به‌ریتیه‌ له‌ پێشخستنی ده‌ستگه‌به‌شتن به‌ سه‌رچاوه‌ داراییه‌کان، ده‌رفه‌ته‌کانی پێشه‌نگاری و راهینان بۆ ئافرماتان، به‌ ئامانجی ده‌ستپێکردنی 25000 ده‌ستپێشخه‌ری که‌ خاوه‌نه‌کانیان ئافره‌ت به‌تی.

2. كۆله‌گه‌ی دووه‌م: پاراستن

- **نامانج:** به‌هێزکردنی پاراستن و خزمه‌تگوزارییه‌ یاساییه‌کان بۆ ژنان و کچان، به‌تاییه‌تی ئه‌وانه‌ی له‌ توندوتیژی جێنده‌ری و توندوتیژی سیکسی په‌یوه‌ست به‌ مملانی رزگاریان بووه‌.
- **ئه‌وه‌یه‌ته‌ سه‌ره‌کییه‌کان:**
 - **به‌هێزکردنی چوارچێوه‌ی یاسایی بۆ پاراستنی ئافرماتان:** ئامانجی ئه‌وه‌یه‌ لانیکه‌م 5 چاکسازی یاسایی سه‌رمه‌کی و 10 پێداچوونه‌وه به‌ سیاسه‌ت ده‌رکه‌ری‌ت و جێبه‌جێ بکری‌ت په‌یوه‌ست به‌ توندوتیژی له‌سه‌ر بنه‌مای جێنده‌ر و د‌نیابوونه‌ له‌ دامه‌زراندنی دادگای تاییه‌ت به‌ توندوتیژی له‌سه‌ر بنه‌مای جێنده‌ر.
 - **بودجه‌ی وه‌لامده‌ره‌وه‌ی جێنده‌ر و توانادارکردنی یه‌که‌ جێنده‌رییه‌کان له‌ وه‌زاره‌ته‌کانی حکومه‌تی هه‌ریم:** ئه‌سه‌ش ده‌بینته‌ ه‌وی به‌هێزکردنی یه‌که‌ جێنده‌رییه‌کان له‌ وه‌زاره‌ته‌کاندا، د‌نیابوون له‌وه‌ی که 80% ی وه‌زاره‌ته‌کان یه‌که‌کانی جێنده‌ر کارایان هه‌یه‌، و لانیکه‌م 10% بودجه‌ی نیشتمانی وه‌لامده‌ره‌وه‌ی جێنده‌ر به‌تی.

3. كۆله‌گه‌ی سه‌یه‌م: رێگریکردن

- **نامانج:** رێگریکردن له‌ توندوتیژی د‌ژی ئافرماتان و چاره‌سه‌رکردنی ر‌مگ و ریشه‌ی ه‌وکارمه‌کانی نا‌ارامی، له‌وانه‌ش توند‌ره‌وی توندوتیژ و گ‌ورانی که‌شه‌وه‌ا.
- **ئه‌وه‌یه‌ته‌ سه‌ره‌کییه‌کان:**
 - **به‌ره‌ودان به‌ رۆلی ئافرماتان له‌ بنیاتنانی ئاشتی و رێگریکردن له‌ توند‌ره‌وی توندوتیژ:** ئهم ئه‌وه‌یه‌ته‌ ئامانجی راهینانی 500 ئافره‌ته‌ وەك نێوه‌ندگیر و بنیاتنه‌ری ئاشتی، گرته‌خ‌وی لانیکه‌م 100 ده‌ستپێشخه‌ری به‌ره‌نگاربوونه‌وی توند‌ره‌وی توندوتیژ له‌ سه‌رانسه‌ری هه‌ریمی کوردستاندا.

- ناوېته‌کردنی دیدگا جینده‌ره‌کان له‌گورانی‌ک‌شو‌ه‌ه‌وا و ناسایش: ئه‌مه‌ دلنایي د‌ه‌دات له‌ ناوېته‌کردنی رېباز‌ه‌ ه‌ستیار‌م‌کانی جینده‌ره‌ له 20 پ‌ر‌وژ‌ه‌ی گون‌ج‌اندن له‌م‌گ‌ه‌ل ک‌شو‌ه‌ه‌وا و باش‌تر‌کردنی خ‌و‌را‌گ‌ری ک‌و‌م‌ه‌ل‌گ‌ه‌ به‌رام‌ب‌ه‌ر به‌ گ‌و‌ر‌انی ک‌شو‌ه‌ه‌وا.

4. ک‌و‌ل‌ه‌گ‌ه‌ی چ‌و‌ار‌ه‌م: ف‌ری‌ا‌گ‌و‌ز‌اری و پ‌و‌ژ‌ان‌ه‌و‌ه

- نامانج: پ‌ن‌ش‌ک‌ه‌ش‌کردنی پ‌ش‌ت‌گ‌یری گ‌ش‌ت‌گ‌یر د‌و‌ای م‌ل‌م‌ل‌ان‌ی ب‌و ژ‌نان و ک‌چ‌ان، به‌ ج‌ه‌خ‌ت‌کردنه‌ س‌ه‌ر چ‌او‌د‌ی‌ری د‌ه‌رونی ک‌و‌م‌ه‌ل‌ای‌ه‌تی، ت‌و‌ان‌اد‌ار‌کردنی ئ‌اب‌و‌وری و ناوېته‌کردنه‌و‌ه‌ی به‌ر‌د‌ه‌و‌ا‌م‌کار به‌ ک‌و‌م‌ه‌ل‌گ‌ه‌ک‌ان‌ی‌ان‌ه‌و‌ه‌.
- ن‌ه‌و‌ل‌ه‌و‌ی‌ه‌ته‌ س‌ه‌ر‌ه‌ک‌ی‌ه‌ک‌ان:

- به‌ر‌ز‌کردنه‌و‌ه‌ی ن‌اس‌ت‌ی پ‌ش‌ت‌گ‌یری د‌ه‌رونی و ز‌ه‌ب‌ر: د‌اب‌ی‌ن‌ک‌ردنی خ‌ز‌م‌ه‌ت‌گ‌و‌ز‌اری ت‌ه‌ن‌د‌ر‌وس‌ت‌ی د‌ه‌رونی له‌س‌ه‌ر ب‌ن‌ه‌م‌ای ک‌و‌م‌ه‌ل‌گ‌ه‌ و گ‌ه‌ر‌و‌ک‌ ب‌و ل‌ان‌ی‌ک‌ه‌م 8,000 ن‌اف‌ر‌ه‌تی ت‌و‌و‌ش‌ی‌و‌و به‌ م‌ل‌م‌ل‌ان‌ی (له‌و‌ان‌ه‌ش ر‌ز‌گ‌ار‌ب‌و‌وان‌ی ت‌و‌ن‌د‌و‌ت‌ی‌ژ‌ی س‌ی‌ک‌سی پ‌ه‌ی‌و‌ه‌س‌ت به‌ م‌ل‌م‌ل‌ان‌ی) تا س‌ال‌ی 2030.
- به‌ه‌یز‌کردنی د‌ه‌ر‌ف‌ه‌ت‌ه‌ک‌انی ب‌ژ‌ی‌و‌ی ژ‌یان ب‌و ن‌ا‌و‌ار‌ه‌ی ن‌ا‌و‌خ‌و و گ‌ه‌ر‌ا‌و‌ه‌ک‌ان: ت‌و‌ان‌اد‌ان به‌ 15,000 ن‌اف‌ر‌ه‌تی ن‌ا‌و‌ار‌ه‌ و گ‌ه‌ر‌ا‌و‌ه‌ ب‌و ئ‌ه‌و‌ه‌ی د‌ه‌س‌ت‌یان به‌ ر‌ا‌ه‌ی‌ن‌ان‌ی پ‌ی‌ش‌ه‌ی‌ی و به‌خ‌ش‌ی‌نه‌ د‌ار‌ای‌ی‌ه‌ ب‌چ‌و‌و‌ک‌ه‌ک‌ان ب‌گا تا س‌ال‌ی 2030، ئ‌ه‌م‌ه‌ش س‌ه‌ق‌ام‌گ‌یری ئ‌اب‌و‌وری به‌ر‌د‌ه‌و‌ام پ‌ن‌ش‌ د‌ه‌خ‌ات.
- ف‌را‌و‌ان‌کردنی ن‌ی‌ش‌ت‌ه‌ج‌ی‌ب‌و‌ونی س‌ه‌ل‌ام‌ه‌ت و ی‌ار‌م‌ه‌تی ی‌اس‌ای‌ی: د‌ه‌س‌ت‌ب‌ه‌ر‌کردنی پ‌ه‌ن‌ا‌گ‌ه‌ی س‌ه‌ل‌ام‌ه‌ت و پ‌ن‌ش‌ک‌ه‌ش‌کردنی ی‌ار‌م‌ه‌تی ی‌اس‌ای‌ی به‌ 2,000 ر‌ز‌گ‌ار‌ب‌و‌وی ت‌و‌ن‌د‌و‌ت‌ی‌ژ‌ی له‌س‌ه‌ر ب‌ن‌ه‌م‌ای ج‌ی‌ن‌ده‌ره‌، ئ‌ه‌م‌ه‌ش دلنایي د‌ه‌دات له‌ ناوېته‌کردنه‌و‌ه‌ی ب‌ی‌ ش‌ه‌ر‌م‌ز‌اری له‌ ر‌ی‌گ‌ه‌ی به‌ر‌ن‌ام‌ه‌ک‌انی پ‌ه‌س‌ن‌د‌کردنی ک‌و‌م‌ه‌ل‌گ‌ه‌ تا س‌ال‌ی 2030.

ب‌ه‌ش‌ی ی‌ه‌ک‌ه‌م: ر‌و‌ون‌ک‌ردنه‌و‌ه‌ی ن‌ه‌و‌ل‌ه‌و‌ی‌اتی ی‌ل‌انی ک‌اری ه‌ه‌ر‌ی‌م‌ی ن‌اف‌ر‌ه‌ت و ن‌اش‌ت‌ی و ن‌اس‌ای‌ش (2025-2030)، که‌ ب‌و چ‌و‌ار ک‌و‌ل‌ه‌ک‌ه‌ی س‌ه‌ر‌ه‌کی ی‌و‌ل‌ی‌ن د‌ه‌ک‌ر‌ی‌ت: ب‌ه‌ش‌دار‌ی‌کردن، پ‌ار‌اس‌تن، ر‌ی‌گ‌ر‌ی‌کردن و . ف‌ری‌ا‌گ‌و‌ز‌اری و پ‌و‌ژ‌ان‌ه‌و‌ه‌.

ب‌ه‌ش‌دار‌ی‌کردن

- ب‌ه‌ه‌یز‌کردنی ب‌ه‌ش‌دار‌ی ن‌اف‌ر‌ه‌ت‌ان له‌ ب‌ر‌ی‌ار‌دان‌دا: ئ‌ه‌مه‌ ج‌ه‌خ‌ت د‌ه‌ک‌اته‌ س‌ه‌ر ر‌و‌لی س‌ی‌اس‌ی و س‌ه‌ر‌ک‌ر‌د‌ای‌ه‌تی و دل‌ن‌ای‌ی د‌ه‌دات له‌و‌ه‌ی که‌ ن‌اف‌ر‌ه‌ت‌ان ن‌و‌ی‌ن‌ه‌ر‌ای‌ه‌تی و ک‌اری‌گ‌ه‌ری ز‌ی‌ات‌ر‌یان له‌ پ‌ر‌و‌س‌ه‌ی ب‌ر‌ی‌ار‌دان‌دا ه‌ب‌ی‌ت.
- پ‌ش‌ت‌گ‌یری ت‌و‌ان‌اد‌ار‌کردنی ئ‌اب‌و‌وری ن‌اف‌ر‌ه‌ت‌ان: ئ‌ام‌ان‌ج ل‌ی‌ی ز‌ی‌اد‌ک‌ردنی ب‌ه‌ش‌دار‌ی ن‌اف‌ر‌ه‌ت‌ان له‌ ئ‌اب‌و‌ور‌ی‌دا له‌ ر‌ی‌گ‌ه‌ی ب‌و‌اری پ‌ن‌ش‌ه‌ن‌گ‌ک‌اری و ق‌ه‌رز‌ی ب‌چ‌و‌و‌ک‌ و ر‌ا‌ه‌ی‌ن‌ان‌ی ب‌از‌ر‌گ‌انی.

پ‌ار‌اس‌تن

- ب‌ه‌ه‌یز‌کردنی چ‌و‌ار‌چ‌ی‌وه‌ ی‌اس‌ای‌ی‌ه‌ک‌ان ب‌و پ‌ار‌اس‌تن‌ی ن‌اف‌ر‌ه‌ت‌ان: ه‌ه‌و‌ل‌د‌ه‌ات چ‌اک‌س‌از‌ی له‌ س‌ی‌س‌ت‌ه‌م‌ی ی‌اس‌ای‌ی‌دا ب‌ک‌ات ب‌و د‌اب‌ی‌ن‌ک‌ردنی پ‌ار‌اس‌تن‌ی ز‌ی‌ات‌ر ب‌و ن‌اف‌ر‌ه‌ت‌ان له‌ ت‌و‌ن‌د‌و‌ت‌ی‌ژ‌ی له‌س‌ه‌ر ب‌ن‌ه‌م‌ای ج‌ی‌ن‌ده‌ره‌ و دل‌ن‌ای‌ب‌و‌ون له‌و‌ه‌ی که‌ ر‌ز‌گ‌ار‌ب‌و‌وان د‌ه‌س‌ت‌یان به‌ د‌اد‌ی‌ه‌ر‌وم‌ری و پ‌ش‌ت‌ی‌و‌انی ی‌اس‌ای‌ی د‌ه‌گ‌ات.

- بههیزکردنی چوارچێوه یاساییهكان بۆ پاراستنی ئافرهتان: ههول دهدات چاكسازى له سیستمه یاساییهكان بكات بۆ دابینکردنی پارێزگاریی زیاتر بۆ ئافرهتان له توندوتیژی لهسهر بنهمای جێنهدر، دڵنیابوون لهوهی كه رزگاربووان دهستیان به دادپهروهری و پالپشتی یاسایی دهگات.
- رێگریکردن و وهلامدانیهوهی توندوتیژی سێكسی پهیوهست به مملانی: خزمهتگوزاری گرنج پێشكهش به رزگاربووانی توندوتیژی سێكسی پهیوهست به مملانی دهكات، لهوانهش پشتگیری پزیشکی، یاسایی و دهرونی كۆمهڵایهتی.
- بودجهی وهلامدهرهوهی جێنهدر و توانادارکردنی یهكهكانی جێنهدر له وهزارهتهكانی حكومهتی ههریمی كوردستان: توانای دارایی و رێكخراوییهی وهزارهتهكان بههیز دهكات بۆ ئهوهی ئهولهویهت به سیاسهتی وهلامدهرهوهی جێنهدر و تهرخانکردنی بودجه بدن.

رێگریکردن

- برههوان به رۆلی ئافرهتان له بنیاتنانی ناشتی و رێگریکردن له توندپهروهری توندوتیژی: تیشك دمخاته سههر رۆلی چالاكانهی ئافرهتان له رێگریکردن له توندپهروهری توندوتیژی له رینگهی بهشدارییهكردنیان له دهستپێشخهرییهكانی كۆمهڵگه و چالاکیهكانی بنیاتنانی ناشتی..
- ناوێتهکردنی تێروانیی جێنهدر له گۆرانی كهش و ههوا و ناسایش: جهخت لهسهر بایهخی رێبازه ههستیارهكانی جێنهدر دهكاتوه له رووبهرووبوونهوهی گۆرانی كهشههوا، بهتایبهتی له ناوچانهی له ژێر کاریگهریی مملانی و له ناوچه لاوازمان.

فریاگوزاری و بوژانهوه

- پهرزکردنهوهی ناستی پشتگیری دهرونی كۆمهڵایهتی: فراوانکردنی خزمهتگوزاری تهندروستی دهرونی و پشتگیری كۆمهڵایهتی بۆ ئافرهتانی تووشبوو به مملانی، به پێشدهستیدان به رزگاربووانی توندوتیژی لهسهر بنهمای جێنهدر و توندوتیژی سێكسی پهیوهست به مملانی.
- بههیزکردنی دهرهتی بژیوی: دابینکردنی راهێنانی پیشهیی، پارهدارکردنی بچووك و بهرنامهی پێشهنكاری بۆ یارمهتیدانی ئافرهتانی ئاواره و گهراوه و دووباره بنیاتنانهوهی سهقامگیری ئابووری.
- دهستهبهركردنی نیشهجیبوونی سهلامهت و ناوێتهبوونهوه: دامهزراندنی پهناگهی سهلامهت و پێشكهشکردنی یارمهتی یاسایی و جێبهجێکردنی دهستپێشخهرییهكانی پهسندکردنی كۆمهڵگه بۆ ئاسانكاری ناوێتهبوونهوهی بێ شهرمهزاری بۆ رزگاربووان.

ئهولهویاته سهرتاسهرییهكان: بودجهی وهلامدانیهوهی جێنهدر و سیستمی ناوهندی چاودێری و ههڵسهنگاندن

له كاتێكدا بودجهی وهلامدانیهوهی جێنهدر له ژێر كۆلهكهی پاراستن دادههێنێت، بهلام وهك دهستپێشخهرییهكی سهرتاسهری كار دهكات كه کاریگهری لهسهر ههر چوار كۆلهكه ههیهت له رینگهی دڵنیابوون لهوهی سهراوهكان به شیوهیهكی کاریگهر تهرخان بكرێن بۆ دابینکردنی پێداویستییهكانی پهیوهست به جێنهدر له هوكمهرانی و پاراستن و رێگریکردن و فریاگوزاری و بوژانهوا.

له سهرتاسهری ههموو كۆلهكهكاندا، نهنجومهنی بالای خانمان و گهشهپێدان، وهك دهزگای سههرکی كار دهكات بۆ سههرپهرشتیگردنی پرۆسهی چاودێری و ههڵسهنگاندن و دڵنیابوونهوه لهوهی بههواداچوون بۆ پێشكهوتنهكان بكریت و كهڵێنهكان دیاری بكرین و گۆرانكاری بۆ هێنانهیدی ئامانجهكانی سالی 2030 ئهنجام بدریت.

بەشى دووھم: چوارچىۋە تۆماری نەولەۋىيەتەكانى دووھمىن پلانى كارى ھەرىمى:
كۆلەگە يەكەم: بەشدارىكردن: ئەم كۆلەگە يەكەم بەشدارىكردن بەشدارىكردن ئافرىتان لە بىر ياردان و سەركردايتى و بىناتنانى ئاشتى و چالاكىيە ئابورىيەكان دەدات.

نەولەۋىيەت	لايەنى جىيەجىكردن	رۆل	ھىلى بىنەرىتى	نامراز	نیشانەدەر	دەرەنجامى پىشېنىكراۋ تا سالى 2030	چوارچىۋە ي كاتى	بودجەى خەملىنراۋ
بىرەودان بە بەشدارىكردنى ئافرىتان لە بىر ياردان لە جىيەجىكردندا	ئەنجومەنى بالاي خانمان و گەشەپىدان، وەزارەتى ناوخۆ، وەزارەتى رۆشنىبىرى و لاۋان، وەزارەتى پلاندانان، وەزارەتى كار و كاروبارى كۆمەلايەتى، رىكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى	ئەنجومەنى بالاي خانمان و گەشەپىدان: دۇنيابوون لە بەشدارىكردنى 20% ئافرىتان لە بىر ياردان لە سەرانسەرى دەسەلاتى ياسادانان و جىيەجىكردنى كەرتى گىشتى. ۋەزارەتى ناوخۆ: دانانى سىياسەتى پىۋىست و جىيەجىكردنى ئەۋەى كە 20% بەشدارىكردن لە دەسەلاتە جىيەجىكارەكاندا بۇ ئافرىتان تەرخانكراۋە جىيەجى بىكرىت. ۋەزارەتى رۆشنىبىرى و لاۋان: داكوكى لە پىشخستى پارادايەمە ئەرنىيەكانى دەۋرۋەرى ئافرىتان لە رۆلى سەركردايتىدا بىكەن. ۋەزارەتى كار و كاروبارى كۆمەلايەتى: تەرخانكردنى بودجەى پىۋىست بۇ بىناتنانى	20% بەشدارىكردن لە لىق ياسادانان بە سەركەۋتۋىي جىيەجى كراۋە.	راپرسىيەكانى ھىلى بىنەرىتى و كۆتايى، چاۋدىرىكردن ى كۆتاكەن، راپۆرتەكانى دەستەى بىر ياردەر	% ئافرىتان لە رۆلى سەركردايتى بۇ ھەر وەزارەتلىك، # سىياسەت و ھەمۋارەدەۋەى ياساكان دانراۋن كە دۇنيابىن لەۋەى كەمترىن پىشك بۇ ئافرىتان لە رۆلى بىر ياردان دابىرئىت .	20% نوئىنەرايتى ئافرىتان لە رۆلى بىر ياردان، كۆتا بۇ دەزگاكەنى بىر ياردان دامەزراۋە.	بەدۋادىچۈ ونى نىۋە سالانە - 2025 2030	35000 دۇلار 10% ھۆكۈمەتى ھەرىم 90% پارەداركردنى دەركەى

نەولەوئەت	لايەنى جىيەجىكرەن	رۆل	هېلى بىرەتە	نامراز	نیشانەدەر	دەرەنجامى پېشېنىكرەت تالى 2030	چارچىۋە ى كاتى	بودجەى خەملىنراۋ
		تواناكانى ئافرىتان لە رۆلى سەركر دايەتيدا. رىكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى: راھىنانى سەركر دايەتەى بۇ ئافرىتان دايىن دەكەن. وزارەتى پلاننانان: سەرپرشتى جىيەجىكرەنى لانىكەمى ژمارەى ئافرىتان بكرىت كە پىۋىستە لە ئۆرگانەكانى بىر ياردان لەناۋ وزارەتكەكاندا ھەيىت بۇ دۇنيابوون لە گەيشتن بە رىژەى 20% بۇ ھەر وزارەتلىك.						
دروستكرەنى مەتەنە لە نىۋان ئافرىتان لە رۆلى بىر ياردان	ئەنجومەنى بالاى خانمان و گەشەپىدان، وزارەتى خویندىن بالا، رىكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى	ئەنجومەنى بالاى خانمان و گەشەپىدان: پەرە بە بىرنامەى مەتەنە بەخوبوون بۇ ئافرىتان دەدات. وزارەتى خویندىن بالا: ئافرىتان لە پرۆژەكانى توۋرىنەمە لەسەر بىناتنانى ئاشتيدا جىگىر بىكات. رىكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى: رىكخستى وۆركشوپ لەسەر بىناتنانى مەتەنە بۇ ئافرىتان لە سەركر دايەتيدا.	# بەھۋى نەبۋنى داتا، نەزائراۋە.	راپۇرتەكانى وۆركشوپى دروستكرەنى مەتەنە، فېدباكى بەشداربووان، تۆمارەكانى بەشدارىكرەنى توۋرىنەمە	# وۆركشوپى دروستكرەنى مەتەنە بەرىۋەچۈۋ، % ئەۋ ئافرىتانەى كە سەرقالى پرۆژەكانى توۋرىنەمە لەلايەن وزارەتى خویندىن بالا،	300 ئافرىتە لە رۆلى سەركر دايەتيدا سوۋدەمەند بوون لە دەرفەتەكانى دروستكرەنى مەتەنە 60% بەشداربووان باس لەۋە دەكەن كە مەتەنەيان زىاد بوۋە	بەدۋادىچۈ ۋنى ۋەرزى - 2025-2030 20% زانكۆكان 70% پارەدارىكرەنى دەرەكى	35000 دۇلار 10% حكۋمەتى ھەرىم 20% زانكۆكان 70% پارەدارىكرەنى دەرەكى

نەولەوویەت	لایەنی جێبەجێکردن	پۆل	هێلی بنەرەتی	نامراز	نیشانەدر	دەرەنجامی پیشبینیکراو تا ساڵی 2030	چارچێوه ی کاتی	بودجە ی خەمڵینراو
					% ی ئەر ئافرماتنە ی رایانگەیانداوه که ئاستی متمانەیان زیاد ی کردوه دوای وۆرکشۆپەکان.			
پشتگیری توانادارکردنی ئابووری ئافرهتان	ئەنجومەنی بالای خانمان و گەشەپێدان، وەزارەتی پلاندانان، وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی، ریکخراوەکانی مەدەنی	ئەنجومەنی بالای خانمان و گەشەپێدان و وەزارەتی پلاندانان: دانیابوون لەوێ کە بودجە ی هەریەمی بودجە ی بۆ جێبەجێکردنی دەستپێشخەرییە کە تەرخانکردووه. وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی: هەلبژاردنی سودمەندان جێبەجێ دەکات و سەرپەرشتیکردنی پێدانی پارەدارکردن دەکات. ریکخراوەکانی کۆمەڵگە ی مەدەنی: پشتگیری لە سودمەندەکان بکەن لە بنیاتنانی تواناکانیان بۆ سەر بەخۆبوون لە رووی ئابوورییەوه.	# بەهۆی نەبوونی داتا، نەزانراوه.	راپۆرتی سووده ئابوورییەکان، تۆمارەکانی بەشداریکردن و پارەدان،	# دەستپێشخەری ئابووری ئافرماتان پارەدار کردووه و لە ناوچە گوندنشینەکاندا 25% ی کورسییەکان بۆ ئافرماتان تەرخانکراوه	25000 دەستپێشخەری ئابووری ئافرماتان پارەدار کراوه و لە گوندنشینەکاندا 25% ی کورسییەکان بۆ ئافرماتان تەرخانکراوه	بەدواداچوونی وەرزی - 2025-2030	120000 دۆلار 30% حکومەتی هەریم 70% پارەدارکردنی دەرەکی

نەولەوویت	لایەنی جێبەجێکردن	ڕۆل	هێلی بنەرەتی	نامراز	نیشانەدەر	دەرەنجامی پێشبینیکراو تا ساڵی 2030	چارچۆه ی کاتی	بودجە ی خەمڵینراو
خستەکاری نەسکدارکردنی یەکەکانی جێندەر بۆ بەهیزکردنی بەدواداچوونی ئافەرەت و ناشتی و ئاسایش	وەزارەتی ناوڤۆ، ئەنجومەنی باڵای خانمان و گەشەپێدان، وەزارەتی پلانداان	وەزارەتی ناوڤۆ: سیاسەتی پابەندکەر بۆ ئەسکدارکردنی یەکەکانی جێندەر دەرەکات. ئەنجومەنی باڵای خانمان و گەشەپێدان: سەرپەرشتی دارشتنی پلانی کار دەکات بۆ خستەکاری ئەسکدارکردنی یەکەکانی جێندەر. وەزارەتی پلانداان: دانیابوون لە تەسکدارکردنی بودجە بۆ یەکەکان.	# بەهۆی نەبوونی داتا، نەزانراوە.	تۆماری سیاسەت، تۆماری جێبەجێکردنی ئافەرەت و ناشتی و ئاسایش، راپۆرتەکانی تەسکدارکردنی بودجە	# سیاسەت بۆ ئەسکدارکردن دانراوە، # یەکە ی جێندەر کە پارمیان بۆ دابینکراوە کەوتەتە کارکردن.	1 سیاسەتی پابەندکەر کە دەرچووە بۆ کارپێکردن و ئەسکدارکردنی یەکەکانی جێندەر لە وەزارەتەکاندا. 8 لانیکەم جێندەر پارمیان بۆ دابین بکەیت بۆ جێبەجێکردنی پلانی کارمەکانیان.	بەدواداچوونی نیمچە ساڵانە - 2025-2030	15000 دۆلار 20% حکومەتی هەریم 80% پارەدارکردنی دەرەکی
دانیابوون لە فراوانبوونی ژمارە ی دادومەر و داواکاری گشتی ئافەرەت، و تواناسازکردنی دادومەر و داواکاری گشتی ئیستا لەسەر ئافەرەت و ناشتی و ئاسایش	وەزارەتی ناوڤۆ، وەزارەتی داد، ئەنجومەنی باڵای دادومەر، ئەنجومەنی باڵای خانمان و گەشەپێدان، رێکخراوەکانی	وەزارەتی ناوڤۆ، وەزارەتی داد و ئەنجومەنی باڵای دادومەر: دانیابوون لە تەسکدارکردنی لانیکەم 20% ی دادومەر و داواکاری گشتی ئافەرەت کە لە هەر خولیکدا دابەسزێنرێن.	50/19 دامەزراو وەک داواکاری گشتی لە ساڵی 2022. 151 دادومەر و داواکاری گشتی لە ساڵی 2021- 2024 رەهینانیاان پێکراوە	چاودێریکردن ی پرۆسە ی دامەزرااندنی دادومەر و داواکاری گشتی.	# دادومەر و داواکاری گشتی ئافەرەت دامەزراون. # دادومەر و داواکاری گشتی گشتی کە لەسەر ئافەرەت و ناشتی و ئاسایش	20% ی ئەو مەینانە ی کە لە نیوان دەستە ی داهاقووی دادومەر و داواکاری گشتی سویندخواردوود ا دامەزراون. 200 دادومەر و داواکاری گشتی	بەدواداچوونی ساڵانە - 2024-2026	50000 دۆلار 100% پارەدارکردنی دەرەکی

نەولەویەت	لایەنی جێبەجێکردن	پۆل	هێلی بنەرەتی	نامراز	نیشانەدەر	دەرەنجامی پێشبینیکراو تا ساڵی 2030	چوارچێوە ی کاتی	بودجە ی خەمڵینراو
	کۆمەڵگە ی مەدەنی				پراھێنانیان پیکراوە .	لەسەر ئافرەت و ئاشتی و ئاسایش پراھێنانیان پیکراوە .		

کۆلەگە ی دووهم: پاراستن: ئەم کۆلەگە یە م جەخت دەکاتە سەر بەھێزکردنی چوارچێوە یاساییەکان، داھێنکردنی خزمەتگوزاری بۆ پزگاربووانی توندوتیژی، و پاراستنی ئافرەتان لە ناوچەکانی شەر.

نەولەویەت	لایەنی جێبەجێکردن	پۆل	هێلی بنەرەتی	نامراز	نیشانەدەر	دەرەنجامی پێشبینیکراو تا ساڵی 2030	چوارچێوە ی کاتی	بودجە ی خەمڵینراو
بەھێزکردنی چوارچێوە ی یاسایی بۆ پاراستنی ئافرەتان	بەرپێوەراییەتی بەرھەنگاریبوونەو ی توندوتیژی دژی ئافرەتان و خێزان / وەزارەتی ناوخۆ: سیاسەت / پزگاری کارکردنی ستاندارد بۆ کارمەندان دەرکردووە سەبارەت بە مامەڵەکردن لەگەڵ کەیسەکانی توندوتیژی لەسەر بنەمای جێندەر . وەزارەتی داد: دامەزراندنی دادگای تاپبەتەمەند بۆ توندوتیژی لەسەر بنەمای جێندەر .	بەرپێوەراییەتی بەرھەنگاریبوونەو ی توندوتیژی دژی ئافرەتان و خێزان، وەزارەتی ناوخۆ، وەزارەتی داد، پزگاربووانی کۆمەڵگە ی مەدەنی،	# بەھۆی نەبوونی داتا، نەزانراوە .	باشترکردنی سیستەمی بەرپێوەرکردنی کەیس میکانیزمی فیدبەکی پزگاربووان	# پزگاری کارکردنی ستاندارد / سیاسەت دەرچوووە بۆ کارمەندان سەبارەت بە چۆنیەتی مامەڵەکردن لەگەڵ کەیسەکانی توندوتیژی لەسەر بنەمای جێندەر،	1 پزگاری کارکردنی ستاندارد / سیاسەت کە لەسەر کارمەندان جێبەجێ کراوە سەبارەت بە چۆنیەتی مامەڵەکردن لەگەڵ کەیسەکانی توندوتیژی لەسەر بنەمای جێندەر	بەدواداچ وونی وەرزی - 2025-2030	70000 دۆلار 10% حکومەتی ھەریم 90% پارەدارکردنی دەرەکی

نەولەوئەت	لايەنى جىيەجىكرەن	رۆل	هېلى بىرەتە	نامراز	نیشانەدەر	دەرەنجامى پېشېنىكرەت سالى 2030	چارچىو ەى كاتى	بودجەى خەملىنراو
					# كارمەند راھىنراون لەسەر چۈنئەتە مامەلەكرەن لەگەل حالەتەكانى توندوتىژى لەسەر بىنەماى جىندەر # دادگا دامەزراوە	500 كارمەندى هېلى پېشەرە راھىنانيان پىكرا لەسەر چۈنئەتە مامەلەكرەن لەگەل حالەتەكانى توندوتىژى لەسەر بىنەماى جىندەر 3 دادگا تاييەتمەند و تاييەت بە كەيسەكانى توندوتىژى لەسەر بىنەماى جىندەر دامەزراوندوۋە.		
بەرزكرەنەوەى ناستى خزمەتگوزارى تەندروستى دايكان و مندالبوون	وەزارەتى تەندروستى، رىكخراوەكانى كۆمەلگەى مەدەنى	وەزارەتى تەندروستى: بەرزكرەنەوەى ناستى خزمەتگوزارى تەندروستى مندالبوون. رىكخراوەكانى كۆمەلگەى مەدەنى: ھەلمەتى ھوشيارى ئەنجام بەدەن.	# بەھۋى نەبوونى داتا، نەزانراوە.	راپورتى فەرمانگەكانى خزمەتگوزارى تەندروستى، زانىارى تەندروستى مندالبوون	# نەخۇشخانەى تەندروستى دايكان رىساي ھەلسوكەوت بۇ دايىنكرەنى چاودىرى لە بۇ پزىشكانى چاودىرى تەندروستى دادەنن،	5 نەخۇشخانە رىساي ھەلسوكەوت بۇ كارمەندانى تەندروستى دادەنن بۇ باشتركرەنى دايىنكرەنى چاودىرى دايك و مندالبوون	بەدواداچ وونى سالانە - 2025- 2030	25000 دۆلار 15% حكومەتى ھەرىم 85% پارەداركرە نى دەرەكى

نەولەوئەت	لايەنى جىيەجىكرەن	رۆل	هەيلى بىرەتە	نامراز	نیشانەدەر	دەرەنجامى پېشېنىكرەو تا سالى 2030	چارچىو ەى كاتى	بودجەى خەملىنراو
					# ھەلمەتى گىشتى بۆ ھۆشيارى لەسەر ئاكارى تەندروستى دايمان و مندالبون بۆ پزىشكانى چاودىرى تەندروستى دەستېيىكرەو.	20 ھەلمەتى گىشتى دەستى كىرەو بە جەختكرەن سەر بايەخى داينىكرەنى چاودىرى داياكەتى و مندالبون لە نەخشەكان .		
پاراستنى ياساىى رزگار بووانى توندوتىزى سىكىسى و پەيوەست بە مەملەتى	رېكخراوكانى كۆمەلگەى مەدەنى، ئەنجومەنى بالاي خانمان و گەشەپىدان، وەزارەتى ناوخۆ	رېكخراوكانى كۆمەلگەى مەدەنى: داکۆكى لە چاودىرى ياساىى بەرچاوپرون بە زەبر بۆ رزگار بووانى توندوتىزى سىكىسى دەكەن. ئەنجومەنى بالاي خانمان و گەشەپىدان وەزارەتى ناوخۆ: دلىابون لە بوونى رىيازى ناوخۆى و دەستگەشتن بە خزمەتگوزارى ياساىى.	# بەھۆى نەبوونى داتا، نەزانراو.	تۆمارى چاودىرى زەبر، تۆمارەى يارمەتى ياساىى، فەيدىباكى رزگار بووان	# رزگار بو پىشتىگىرى ياساىى وەردەگرن بۆ تۆماركرەنى فەيلى توندوتىزى سىكىسى و پەيوەست بە مەملەتى.	500 رزگار بو ھاوکارى ياساىى وەردەگرن بۆ تۆماركرەنى فەيلى توندوتىزى سىكىسى پەيوەست بە مەملەتى 10# گىشتى دەستېيىكرە بۆ ئۆھى بە سادەيى ماف و پروسەى ياساىى رزگار بووان پروون بىكرىتەو.	بەدواداچ وونى وەرزى - 2025-2030	20000 دۆلار 65% ھۆكۈمەتى ھەرىمى كوردستان 35% (پارەداركرەنى دەركى)

نەولەویەت	لایەنی جێبەجێکردن	پۆل	هێلی بنەرەتی	نامراز	نیشانەدەر	دەرەنجامی پێشبینیکراو تا ساڵی 2030	چارچۆی هی کاتی	بودجەیی خەمڵینراو
بەهێزکردنی هێلی گەرم و سیستەمی راپۆرتکردن و چاودێریکردن بۆ توندوتیژی لەسەر بنەمای جێندەر	بەرێوەبەراییەتی بەرەنگاریبوونەوه ی توندوتیژی دژی ئافرەتان و خێزان، وەزارەتی ناوخۆ، وەزارەتی پەرەدە، سندوقی دانیشتوانی نەتەوه یەکگرتوو و مکان	بەرێوەبەراییەتی بەرەنگاریبوونەوه ی توندوتیژی دژی ئافرەتان و خێزان: زیادکردنی هۆشیاری و بەکارهێنانی هێلی گەرمی 119 . وەزارەتی ناوخۆ: باشترکردنی پاراستنی نەهینی لە راپۆرتکردنی کەیسەکاندا. وەزارەتی پەرەدە: ئاسانکاری بۆ هەڵمەتی پەرەدەیی بۆ هێلە گەرمەکان. سندوقی دانیشتوانی نەتەوه یەکگرتوو و مکان: پشتگیری ژێرخان و نەرمەکاڵا دەکات بۆ راپۆرتکردن و سیستەمی چاودێریکردن.	# بەهۆی نەبوونی داتا، نەزانراوه.	تۆماری بەکارهێنانی هێلی گەرم، راپۆرتی کەیسە توندوتیژی لەسەر بنەمای جێندەر، راپرسیبەکانی رەزامەندی رزگاریبووان	# حالەتی راپۆرتکردن لە رێگەی هێلی گەرمەوه، % رەزامەندی رزگاریبووان لە خزمەتگوزاریبە کانی راپۆرتکردن.	4000 حالەتی توشبوون لە رێگەی هێلی گەرمەوه تۆمارکراوه. 70% رەزامەندی رزگاریبووان بە خزمەتگوزاریبە کانی راپۆرتکردن.	بەدواداچ وونی وەرزی - 2024-2026	25000 دۆلار 10% حکومەتی هەریم 90% پارەدارکردنی دەرەکی

نەولەویەت	لایەنی جێبەجێکردن	پۆل	هێڵی بنەرەتی	نامراز	نیشانە	دەرەنجامی پیشبینیکراو تا سالی 2030	چارچۆ هی کاتی	بودجە خەمڵینراو
بەرێوەبەرای کەمپ و هێزە نەمنیەکان ستاندە نیۆدەولەتیەکان ی هەستیاری جێندەری دەگرێ نەستۆ	بەرێوەبەرایەتی بەرەنگاربوونەوه ی توندوتیژی دژی ئافرەتان و خیزان، و هزاردی ناوخوا، ناوخوا هاوبەشی هەماهەنگی قەیرانەکان، UN Women	بەرێوەبەرایەتی بەرەنگاربوونەوه توندوتیژی دژی ئافرەتان و خیزان و ناوخوا هاوبەشی هەماهەنگی قەیرانەکان: رەهینان بە بەرێوەبەرایەتی کەمپەکان دەکەن لەسەر ستاندەکانی جێندەر و مافەکانی مەرۆف . و هزاردی ناوخوا: جێبەجێکردنی ستاندە نیۆدەولەتیەکانی مافی مەرۆف لە کەمپەکاندا. UN Women: پشتگیری لە دەستپێشخەرییەکانی رەهینان بۆ کارمەندانی کەمپەکان دەکات.	# بەهۆی نەبوونی داتا، نەزانراوە.	تۆماری رەهینان، پارسییەکانی فیدبەکی بەشدارییان، راپۆرتی و لایە کەمپی توندوتیژی لەسەر بنەمای جێندەر	#کۆبوونەوهی رەهینان نەجامدراوە	90 کۆبوونەوهی مەشق و رەهینان نەجامدراوە.	بەدواداچ وونی وهرزی - 2024- 2026	20000 دۆلار 30% حکومەتی هەریمی کوردستان 70% (پارەدارکرد نی دەرەکی)

نەولەویەت	لایەنی جێبه‌جێکردن	ڕۆل	هێلی بنه‌ره‌تی	نامراز	نیشانده‌ر	ده‌ره‌نجامی پێشبینیکراو تا ساڵی 2030	چارچۆی ده‌ی کاتی	بودجه‌ی خه‌مئێنراو
پاراستنی خۆبێدنی کجانی گه‌نج له‌ په‌ناگا	وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده‌، به‌ریوه‌به‌رایه‌تی به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ ی توندوتیژی دژی ئافره‌تان و خێزان، ده‌توانن له‌ قوتابخانه‌ به‌مێننه‌وه‌ له‌ ماوه‌ی پاراستنی په‌ناگه‌دا، وه‌زاره‌تی کار و کاروباری کۆمه‌لایه‌تی	وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده‌ و به‌ریوه‌به‌رایه‌تی به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ ی توندوتیژی دژی ئافره‌تان و خێزان: دلنیاوون له‌وه‌ی کجانی گه‌نج له‌ په‌ناگا ده‌توانن له‌ قوتابخانه‌ به‌مێننه‌وه‌ له‌ ماوه‌ی پاراستنی په‌ناگه‌دا، وه‌زاره‌تی کار و کاروباری کۆمه‌لایه‌تی: دابینکردنی گواستنه‌وه‌ و به‌رنامه‌ی سه‌لامه‌ت بۆ کچان له‌ ناوچه‌ گوندنشینه‌کان.	# به‌هۆی نه‌بوونی داتا، نه‌زانراوه‌.	راپۆرتی داتا‌کانی په‌ناگه‌، تۆماری قوتابییان، تۆماری گواستنه‌وه‌	% ئه‌و کجانه‌ی له‌ په‌ناگه‌دا پارێزراون له‌ قوتابخانه‌ ده‌مێننه‌وه‌، %ی کچان هاتوچۆی دابینکراوی حکومه‌ت به‌کارده‌هێنن.	80%ی ئه‌و کجانه‌ی له‌ دالده‌دان به‌رده‌وامن له‌ خۆبێدنی. 40%ی کجانی ناوچه‌ گوندنشینه‌کان ده‌توانن به‌گه‌نه‌ قوتابخانه‌ به‌ رێگه‌ی گواستنه‌وه‌ که‌ حکومه‌ت دابینی ده‌کات	به‌دواداچ وونی نیمچه‌ ساڵانه - 2025 2030	70000 دۆلار 10% حکومه‌تی هه‌ریم 90% پارهدارکرد نی ده‌ره‌کی
پشتگیریکردن له‌ ناوێته‌کردنه‌وه‌ی ئافره‌تان و مندالانی به‌ر مملاتی	به‌ریوه‌به‌رایه‌تی به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ ی توندوتیژی دژی ئافره‌تان و خێزان، وه‌زاره‌تی ناوخۆ، رێکخراوی ئێوده‌ولته‌ی کۆچ، رێکخراوه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی	به‌ریوه‌به‌رایه‌تی به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ ی توندوتیژی دژی ئافره‌تان و خێزان و رێکخراوی ئێوده‌ولته‌ی کۆچ: به‌رنامه‌کانی ئاوێته‌کردنه‌وه‌ بۆ ئه‌و ئافره‌ت و مندالانه‌ی که‌ هه‌ست ده‌کری‌ت په‌یه‌هه‌ندیان به‌ داخه‌شه‌وه‌ هه‌یه‌.	# به‌هۆی نه‌بوونی داتا، نه‌زانراوه‌.	راپۆرته‌کانی به‌رنامه‌ی ئاوێته‌کردنه‌وه‌، تۆماری پشتگیری ده‌رونی کۆمه‌لایه‌تی، راپرسییه‌کانی ئاوێته‌کردنه‌وه‌ له‌ کۆمه‌لگه‌	# ئافره‌ت و مندال له‌ رووی ئابووری و یاساییه‌وه‌ ی ئاوێته‌ کرانه‌ته‌وه‌، # به‌رنامه‌ی ئاوێته‌کردنه‌وه‌ به‌ سه‌رکه‌وتوویی جێبه‌جێ کراوه‌	XX ئافره‌ت و مندال له‌ رووی ئابووری و یاساییه‌وه‌ ئاوێته‌ کرانه‌ته‌وه‌. 50 به‌رنامه‌ی ئاوێته‌کردنه‌وه‌ به‌ سه‌رکه‌وتوویی جێبه‌جێ کرا	به‌دواداچ وونی نیمچه‌ ساڵانه - 2025 2030	80000 دۆلار 15% حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان 85% (پارهدارکرد نی ده‌ره‌کی)

نەولەوئەت	لايەنى جىيەجىكرىدەن	رۆل	ھىلى بىرەتە	نامراز	نیشانەدەر	دەرەنجامى پېشېنىكرىدەن تا سالى 2030	چارچىو ەى كاتى	بودجەى خەملىنراو
		وەزارەتى ناوخۇ: دۇنيابوون لە چوارچىوەى ئاسايش و ياسايش بۇ ئاوئەكرىدەنەو. رېكرىدەنەو كۆمەلگەى مەدەنى: پېشكەشكرىدەن پىشتىكرى دەرونى كۆمەلايەتى و چاكسازى.						

كۆلەگەى سىيەم: رېكرىدەن: ئەم كۆلەگەى جەخت دەكاتە سەر رېكرىدەن لە توندوتىژى دژى ئافرىتان، لەوانەش توندوتىژى سىكىسى پەيوست بە مەملانى و توندرومى توندوتىژى، ھەروەھا چارەسەركرىدەن ھەمەشە ئەمىنىيەكان وەك گۇرانى كەشوھەوا.

نەولەو یەت	لایەنی جێبەجێکردن	پۆل	هێلی بنەرەتی	نامرازە	نیشانەدەر	دەرەنجامی پیشبینیکراو تا سالی 2028	چارچۆه ی کاتی	بودجە ی خەمڵینراو
پیشخستنی رۆلی ئافرماتان لە بنیاتنانی ناشتی و رێگریکردن لە توندپەوی توندوتیژ	وەزارەتی ناوخر، ریکخراوەکانی کۆمەڵگەیی مەدەنی، بەخشەرە نێودەولەتییەکان	وەزارەتی ناوخر: ستراتیجیەتی بەرمەنگار بوونەوهی توندپەوی توندوتیژ؛ ریکخراوەکانی کۆمەڵگەیی مەدەنی: بەگەر خستنی ئافرماتان لە هەولەکانی رێگریکردن؛ بەخشەرەکان: پارەدارکردنی دەستپیشخەراییەکانی بەرمەنگار بوونەوهی توندپەوی توندوتیژ	# بەهۆی نەبوونی داتا، نەزانراوە.	رەپۆرتەکانی بەرمەنامەیی بەرمەنگار بوونەوهی توندپەوی توندوتیژ، فۆرمی فیدبەکی بەشداریبووان	# ئافرمات لە نێو مەنگیری رەهینراوان	500 ئافرمات وەك نێو مەنگیری رەهینراوان، 100 دەستپیشخەری بەرمەنگار بوونەوهی توندپەوی توندوتیژ جێبەجێکراوە	بەدواداچوونی وەرز ی - 2025-2030	30000 دۆلار 10% حکومەتی هەریەمی کوردستان 90% (پارەدارکردنی دەرەکی)
ناوێتەکردنی دیدگای جێندەری لە گۆرانی کەشوەهوا و ئاساییدا	بەرێوەبەرایەتی ژینگە و ئەنجومەنی بەلای خانمان و گەشەپێدان،	بەرێوەبەرایەتی ژینگە و ئەنجومەنی بەلای خانمان و گەشەپێدان: سەرکردایەتی پڕۆژەکانی کەشوەهوا ی هەستیار بە رەگەز بکەن؛	# بەهۆی نەبوونی داتا، نەزانراوە.	رەپۆرتەکانی پڕۆژە، پێوەرەکانی خۆراگری کەشوەهوا	# پڕۆژە ی گونجاندن لەگەڵ کەشوەهوا بە سەرۆکایەتی ئافرماتان	20 پڕۆژە ی گونجاندن لەگەڵ کەشوەهوا بە سەرۆکایەتی ئافرماتان، توانای خۆراگری باشتر دەکەن	بەدواداچوونی نێو سالا نە - 2025-2030	75000 دۆلار 10% حکومەتی هەریەم 90% پارەدارکردنی دەرەکی

نەولەویەت	لایەنی جێبەجێکردن	رۆل	هێلی بنەرەتی	نامرازە	نیشانەدەر	دەرەنجامی پیشبینیکراو تا ساڵی 2028	چارچێوه ی کاتی	بودجە ی خەمڵینراو
بەرەنگار بوونەوه ی توندوتیژی ئەلیکترۆنی دژی ئافەرتان	رێکخراوەکانی کۆمەڵگە ی مەدەنی،	وہزارەتی ناوڤۆ: سوود لە پلانی کار بۆ بەرەنگار بوونەوه ی توندوتیژی ئەلیکترۆنی و مەبەرگرن. بەرپێوەبەراییەتی بەرەنگار بوونەوه ی توندوتیژی دژی ئافەرتان و خێزان: دابینکردنی پاراستنی نەین و چاودێریکردنی کەیسەکانی توندوتیژی ئەلیکترۆنی. سندوقی دانیشتوانی نەتەوه یەگەرتووہکان: پشتگیری پارەدارکردن و ژێرخانی پڕۆژەکە بکات.	# بەهۆی نەبوونی داتا، نەزانراوہ.	راپۆرتی کەیسە توندوتیژی ئەلیکترۆنی، تۆماری پارەدارکردنی بەرنامە	# کەیسە توندوتیژی ئەلیکترۆنی چارەسەرکراوہ، % پاراستنی نەینی باشتەرکراوہ،	1000 حالەتی توندوتیژی ئەلیکترۆنی چارەسەرکرا 60% باشتربوون لە پاراستنی نەینی ئەو حالەتەنە ی تۆمارکراون	بەدواداچو و نی وەرز ی - 2024-2026 90000 دۆلار 30% حکومەتی هەریمی کوردستان 70% (پارەدارکرد نی دەرەکی)	
بەرزکردنەوه ی ئاستی ھۆشیاری کۆمەڵگە لە رێگە ی راگەیانندنەکانەوه بۆ رێگریکردن لە توندوتیژی دژی ئافەرتان	وہزارەتی رۆشنایی و لاوان، وہزارەتی خویندنی بالا	وہزارەتی رۆشنایی و لاوان و وہزارەتی خویندنی بالا: ئەنجامدانی خول و سیمینار بۆ میدیا لەسەر رێگریکردن لە توندوتیژی.	ھاوکاری سندوقی دانیشتوانی نەتەوه یەگەرتووہکان و پروودا	راپۆرتەکانی ھەمەتی ھۆشیاری، تۆماری گەیانندی میدیا، داتاکانی بەشداریکردنی پەرورەدە	# ھەمەتی ھۆشیاری کۆمەڵگە لە میدیاکان ئەنجام دراون لەسەر رێگریکردن لە توندوتیژی،	50 ھەمەتی ھۆشیارکردنەوه لە میدیاکان سەبارەت بە رێگریکردن لە توندوتیژی دەستپێنکردوہ	بەدواداچو و نی وەرز ی - 2025-2030 40000 دۆلار 10% حکومەتی هەریمی کوردستان	

نەولەو یەت	لایەنی جێبەجێکردن	پۆل	هێنێ بنەرەتی	نامرازە	نیشانەدەر	دەرەنجامی پیشبینیکراو تا سالی 2028	چارچۆه ی کاتی	بودجە خەمڵینراو
					# پەیماننامە میدیا ی بۆ بەرەنگار بوونەو توندوتیژی دژی ئافرمەتان پەرە پێدراوە	3 پەیمانی میدیا ی لەگەڵ دەزگا گەورەکان سەبارەت بە بەرەنگار بوونەو ی توندوتیژی دژی ئافرمەتان واژۆ کرا		90% (پارەدار کرد نی دەرمەکی)
بەرنامەسازی بۆ بەشداری پێکردنی پیاوان	وزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئایینی، سەرکرده ئایینیەکان وزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی، وزارەتی رۆشنبیری و لاوان، ریکخراوەکانی کۆمەڵگە مەدەنی	وزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئایینی، سەرکرده ئایینیەکان و وزارەتی رۆشنبیری و لاوان: ئەنجامدانی بەرنامە بۆ بەشداری پێکردنی پیاو پەروەندیدارەکان لە پیشخستنی ناتوندوتیژی دژی ئافرمەتان. پەیمانەکان لە وتاری ئایینی و فێکردنەکاندا تێکەڵ بکە. ریکخراوەکانی کۆمەڵگە مەدەنی: پشتگیری لە بلاکردنەو پەیمانی بەشداری پیاوان دەمە بۆ ئەنجامدانی توندوتیژی دژی ژنان.	# بەهۆی نەبوونی داتا، نەزانراوە.	تۆماری کەمپەینی بەشداری کردنی پیاوان، فیدباکی وتاری ئایینی، راپرسییەکانی کۆمەڵگە	# هەڵمەتی بەشداری پێکردنی پیاوان ئەنجامدراوە، % بەشداری پیاوان رایانگەیانداوە تێگەیشتنیان لە مافەکانی ئافرمەتان باشتر بوو،	15 هەڵمەتی بەشداری پێکردنی پیاوان ئەنجامدرا 80% بەشداری پیاوانی کەمپەینەکان یاس لە باشتر بوونی تێگەیشتن لە مافەکانی ئافرمەتان دەمە	بەدواداچو ونی نیمچە سالانە - 2025- 2030	60000 دۆلار 10% حکومەتی هەریەکی کوردستان 90% (پارەدار کرد نی دەرمەکی)

كۆلەنگەي چوارەم: فریاگوزاری و بوژانەوه

نامانجی ئەم كۆلەنگەيه پيشكهشكردى پشتگيرى گشتگيره له دواى ملمانى بۆ ژنان و كچان، به جهختكردنه سهى چاوديرى دەرونى كۆمەلایەتى و تواناداركردى نابوورى و ئاويتەكردنهوى بەردەوام.

نەولەهویەت	لایەنى جێبهجێکردن	پۆل	هێلى بنەرەتى	نامرازه	نیشاندەر	دەرەنجامى پيشبينىكراو تا سالى 2028	چوارچێوهى كاتى	بودجهى خەمڵنراو
بەرزكردنهوى ناستى پشتگيرى دەرونى و زەهر	وهزارەتى تەندروستى، بهريوهبەراپەتى بهرەنگاربوونەوى توندوتیژی دژی نافرەتان و خیزان، وهزارەتى كار و كاروبارى كۆمەلایەتى، رێكخراوهكانى كۆمەلگەى مەدەنى	وهزارەتى تەندروستى: دابینكردى كارمەندانى تەندروستى دەرونى و چاودیركردى خزمەتگوزارییهكانى پشتبەستوو به نهخۆشخانه. بهريوهبەراپەتى بهرەنگاربوونەوى توندوتیژی دژی نافرەتان و خیزان: ههماهنگيكردى دەستپيشخەرييه دەرونى كۆمەلایەتییەكان لەسەر بنەماى كۆمەلگا. وهزارەتى كار و كاروبارى كۆمەلایەتى: ئاويتەكردى بابەتەكانى خزمەتگوزاریيه دەرونى كۆمەلایەتییەكان له بهرنامەكانى چاودیرى كۆمەلایەتى. رێكخراوهكانى كۆمەلگەى مەدەنى: پيشكهشكردى	# بههوى نەبوونی داتا، نەزانراوه.	تۆمارى بهكارهێنانى تەندروستى دەرونى، تۆمارەكانى رايهينان، راپرسیي فيدباكى رزگاربووان	- # نافرەتى توشبوو به ملمانى رايژكاري وەرەگرن - # يەكەى تەندروستى دەرونى گەرۆك خراونەتە كار - # كارمەندى دەرونى كۆمەلایەتى رايهينراو	توندوتیژی سێكسى پەيوەست بە ملمانى (8,000 نافرەتى توشووییى ملمانى (لەوانەش رزگاربووانى توندوتیژی سێكسى پەيوەست بە ملمانى) كە دەستیان بە چاودیرى دەرونى كۆمەلایەتى تايبەتمەند دەگات، 10 يەكەى تەندروستى دەرونى گەرۆك كار دەكەن	بەدواداچوونی وەرزی - 2025-2030	60,000 دۆلار 20% حكومەتى هەریمی كوردستان 80% (پارەداركردى دەركى)

نەولەویەت	لایەنی جێبەجێکردن	ڕۆل	هێنێ بنەرەتی	نامرازە	نیشانەدر	دەرەنجامی پیشبینیکراو تا ساڵی 2028	چوارچێوەی کاتی	بودجە خەمڵنراو
		گروپی راویژکاری و پشتیوانی.						
بەهێزکردنی دەرفەتەکانی بژێوی	وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی، ریکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی، ژووری بازرگانی ناوخۆ، ریکخراوە ناحکومیەکان	وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی: مەنەجی راھینانی پیشەیی دادەنێ و سەرپرشتی خزمەتگوزارییەکانی دانانی کاتی کار دەکات. ریکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی/ریکخراوە ناحکومیەکان: بەرنامەی بژێوی جێبەجێ دەکەن، پشتگیری دارایی بچووک پیشکەش دەکەن. ژوورە بازرگانییە ناوخۆییەکان: ئاسانکاری بۆ بەستەنە بە بازار و فیرکاریی بازرگانی دەکەن.	# بههۆی نەبوونی داتا، نەزانراوە. تۆماری راھینانی پیشەیی، تۆماری خەرجکردنی بەخشینە داراییە بچووکەکان، % سوودمەند کاری جێگیر دەستەبەر دەکەن	تۆماری راھینانی پیشەیی، تۆماری خەرجکردنی بەخشینە داراییە بچووکەکان دراو % سوودمەند کاری جێگیر دەستەبەر دەکەن	- # ئافەرت راھینانی پیشەیی تەواو دەکەن - # بەخشینە داراییە بچووکەکان دراو - % سوودمەند کاری جێگیر دەستەبەر دەکەن	15,000 ئافەرتی ئاوارە و گەراوە راھینراون و پشتگیریان کراوە بۆ دەستەبەرکردنی بژێوی بەردەوام لانیكەم 60% ی سوودمەندان را دەگەیەنن کە سەرچاوەی داھاتی جێگیریان ھەیە تا ساڵی 2030	بەواداچوونی نیمچە سالانە - 2025- 2030	80000 دۆلار 15% حکومەتی ھەریمی کوردستان 85% (پارەدارکردنی دەرمەکی)
دەستەبەرکردنی نیشەجێبوونی سەلامەت و ئاویتەبوونە	بەرێوەبەرایەتی بەرەنگاریبوونە توندوتیژی دژی ئافەرتان و خێزان، وەزارەتی ناوخۆ، وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی،	بەرێوەبەرایەتی بەرەنگاریبوونە توندوتیژی دژی ئافەرتان و خێزان: سەرپرشتی دامەزراندنی پەناگە سەلامەت دەکات و	# بههۆی نەبوونی داتا، نەزانراوە. راپۆرتی بەکارھێنانی پەناگە، تۆماری بەرنامەی ئاویتەکردنە، راپرسییەکانی	راپۆرتی بەکارھێنانی پەناگە، تۆماری بەرنامەی ئاویتەکردنە، راپرسییەکانی	- # پەناگە سەلامەت دامەزران - # رزگاریبووان یارمەتی یاسایی و پشتگیری	2,000 رزگاریبووی توندوتیژی لەسەر بنەمای جێنەدر پەناگە سەلامەت و یارمەتی یاساییان پیشکەش کراوە	بەواداچوونی وەرز - 2025- 2030	70000 دۆلار 10% حکومەتی ھەریمی کوردستان

نەولەویەت	لایەنی جێبەجێکردن	رۆل	هێڵی بنەرەتی	نامرازە	نیشانەدەر	دەرەنجامی پیشبینیکراو تا سالی 2028	چارچێوەی کاتی	بودجە خەمڵنراو
	ریکخراوەکانی کۆمەلگەی مەدەنی، ریکخراوی نیودەولەتی کوچ	هەماهەنگی هەولەکەکانی ئارێتەکردنەو دەکات. وہزارەتی ناوڤۆ: ئاسایش دابین دەکات و ریکاری پاراستن لە دەوروبەری پەناگەکان دەستەبەر دەکات. وہزارەتی کار و کاروباری کۆمەلایەتی / ریکخراوی نیودەولەتی کۆچ: ئاسانکاری بۆ یارمەتی یاسایی، پشتگیری بژێوی، و بەرنامەکانی پەسندکردنی کۆمەلگا دەکات. ریکخراوەکانی کۆمەلگەی مەدەنی: راویژکاری ئارێتەکردنەو پیشکەش دەکەن.		پەسندکردنی کۆمەلگا	ئارێتەکردنەو وہر دەرگن - % ی کۆمەلگەکان رەچاوی دەستپیشخەر بێهەکانی پەسندکردن دەکەن	70%ی رەزگار بووان بە سەرکەوتویی بەی شەرمەزاری ئارێتە ناو کۆمەلگەکان دەبنەو تا سالی 2030		90% (پارەدارکردنی دەرەکی)

وہسکردنی گیرانەوہ سەبارەت بە نیشانەدەرەکان و پلانی جێبەجێکردن

کۆلەگەی یەکەم: بەشداریکردن

نامانج: بەھێزکردنی ئافرەتان بۆ ئەوہی نوینەراییەتی و کاریگەری یەکسانیان ھەبێت لە پرۆسەیی سیاسی و ئابووری و بنیاتنانی ئاشتییدا.

1. توانادارکردنی بەشداری ئافرەتان لە بڕیاردان:

○ پلانی جێبەجێکردن:

- **ئەنجومەنى بالاي خانمان و گەشەپېندان و ۋەزارەتى ناوڭۇز** رېكارى سىياسەت بۇ كۇتاي 20% بۇ ئافرىتان لە رۇلى بىرىاردان لە حكومەتدا پېنسىيار دەكەن و جىيەجى دەكەن، بەشدارى بە لايەنە پەيوەندىدارە سەرمەككەن، لەوانەش بەرپىرسانى حكومەت، ئەنجومەنى ناوڭۇزى، و گروپەكانى داكۆكىردن دەكەن.
- **ۋەزارەتى پلاندانان** ھىزى ئەركدار لەسەر ئاستى ناوچەيى دادەمەزىننىت بۇ سەرىپەشتىكىردى جىيەجىكىردى ئەم رېكارانە و دۇنيابونەۋە لە خىشتەى كات و لىپىرسىنەۋە.
- **ۋەزارەتى كار و كاروبارى كۆمەلەيەتى و رېكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى** بۇ پەرىپېندانى بەرنامەكانى بىناتنانى تۋانا، لەوانەش پراھىنانى سەركردايەتى، لىھاتۋىي دانۇستان، و ۋۆركشۋىي سىياسەتى گىشتى بەرنامەى تۋاناسازى جىيەجى دەكەن، لەوانە پراھىنانى سەركردايەتى، شارەزايى دانۇستاندن، و ۋۆركشۋىي سىياسەتى گىشتى، بە ئامانجگىرتنى ئەم ئافرىتانەى كە ئارەزۋى چۈنە ناو سىياسەت يان رۇلى جىيەجىكىردن دەكەن.
- **ۋەزارەتى رۇشنىبىرى و لاۋان** ھەلمەنى ھۇشيارى گىشتى دەستىپىدەمكات كە جەخت لەسەر بايەخى سەركردايەتى ژنان دەكات لە ھۆكۈمراڭىدا، بە بەكارھىنانى پلاتفۇرمە تەقلىدى و سۆشپال مېدىيەكەن.

2. دروستكىردنى متمانە لاي ئافرىتان سەبارەت بە رۇلى بىرىاردان

- **پلانى جىيەجىكىردن:**
 - **ئەنجومەنى بالاي خانمان و گەشەپېندان:** پەرىپېندانى بەرنامەى دروستكىردنى متمانە لاي ئافرىتان.
 - **ۋەزارەتى خويندى بالاي:** جىگىركىردى ئافرىتان لە پىرۇژەكانى تۋىزىنەۋە لەسەر بىناتنانى ئاشتى.
 - **رېكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى:** رېكخستنى ۋۆركشۋىي لەسەر بىناتنانى متمانە لاي ئافرىتان سەبارەت بە سەركردايەتى.

3. پىشتىگىركىردن لە تۋاناداركىردى ئابۋورى ئافرىتان:

- **پلانى جىيەجىكىردن:**
 - **ۋەزارەتى پلاندانان و ئەنجومەنى بالاي خانمان و گەشەپېندان** ھەمەھنگى بىكەن بۇ دۋزىنەۋەى سەرىپاۋەى دارايى و ھابەشىكىردن لەگەل دامەزراۋە دارايەكان بۇ دروستكىردنى بەرھەمى قەرزى تاييەتمەند بۇ ئافرىتانى پىشەنگار، دۇنيابون لە رېژەى سوۋدى كەم و پىرۇسەى ئاسانكاراۋى داۋاكارى.
 - **ۋەزارەتى كار و كاروبارى كۆمەلەيەتى** بۇ سەركردايەتى ھەلىژاردن و تەرخانكىردى بودجە بۇ سودمەندان بىكات.
 - **رېكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى** ھاۋكارى لەگەل ناۋەندەكانى پراھىنانى پىشەيى و زانكۆكان بىكەن بۇ پىشەكەشكىردى خولى پىشەنگارى تاييەتمەند، بە جەختكىردنە سەركارامەيى دىجىتالى، خويندەۋارى دارايى، و ستراتيژى بازارگانى.

4. دانانى بەرنامەى پراھىنانى پىشەيى بۇ ئافرىتانى گۈندىشىن لە بۋارى كىشتوكاڭدا

- **پلانى جىيەجىكىردن:**
 - **ۋەزارەتى كىشتوكاڭ و سەرىپاۋەكانى ئاۋ:** پىشەنگى باشتىركىردى بەرنامەكانى پراھىنانى كىشتوكاڭلى

- رېځخراوه‌ګانې ګډه‌لګه‌ی مه‌ده‌نې: پښتګیرې بۆ جېبه‌جېکردنې به‌رنامه‌ګان دابین بکهن

5. د‌لنیا‌بوون له‌بوونې وینه‌یه‌کې نه‌رنی له‌ر‌و‌لې سر‌کر‌دایه‌تې نافر‌ه‌تان له‌ چوار‌چېوه‌ی وتاره‌ ناینیبه‌ګاندا

- پلانی جېبه‌جېکردن:
 - وه‌زاره‌تې نه‌وقاف و کاروباری ناینی: د‌لنیا‌بوون له‌وه‌ی به‌شدار‌یکردنې نافر‌ه‌تان له‌ سر‌کر‌دایه‌تېدا به‌ شپوه‌یه‌کې ئه‌رنی له‌ وتاری ئاینییدا تیشکی خراوته‌ سر.
 - نه‌نجومه‌نی بالای خانمان و ګه‌شه‌پیدان و رېځخراوه‌ګانې ګډه‌لګه‌ی مه‌ده‌نې: پښتګیرې له‌ بنیاتننې توانا بۆ سر‌کر‌ده‌ ناینیبه‌ګان سهار‌مت به‌ نافر‌ه‌ت و ناشتی و ئاسایش و رېځخستنې به‌رنامه‌ی په‌ر‌پیدانې سر‌کر‌دایه‌تې بۆ که‌سایه‌تیبه‌ ناینیبه‌ نافر‌ه‌ته‌ګان.

6. خسته‌کاری نه‌ر‌کر‌دکردنې یه‌که‌ګانې جینده‌ر بۆ به‌ر‌ز‌کر‌دنه‌وه‌ی به‌دواداچوونې نافر‌ه‌ت و ناشتی و ناسایش

- پلانی جېبه‌جېکردن:

- وه‌زاره‌تې ناوخو: سیاسه‌تې پابه‌ندکس بۆ نه‌ر‌کر‌دکردنې یه‌که‌ګانې جینده‌ر دهر‌ده‌کات.
- نه‌نجومه‌نی بالای خانمان و ګه‌شه‌پیدان: سر‌په‌ر‌شتی دار‌شتنې پلانی کار بۆ خسته‌کاری نه‌ر‌کر‌دکردنې یه‌که‌ګانې جینده‌ر بکات.
- وه‌زاره‌تې پلاندانان: د‌لنیا‌بوون له‌ ته‌رخ‌انکردنې بودجه‌ بۆ یه‌که‌ګان.

7. د‌لنیا‌بوون له‌ فراوانبوونې ژماره‌ی دادوهر و داواکاری ګشتی نافر‌ه‌ت و بنیاتننې توانای دادوهر و داواکاری ګشتی ئیستا له‌سهر نافر‌ه‌ت و ناشتی و ناسایش

- پلانی جېبه‌جېکردن:

- وه‌زاره‌تې ناوخو، وه‌زاره‌تې داد و نه‌نجومه‌نی بالای دادوهری: د‌لنیا‌بوون له‌ ته‌رخ‌انکردنې لانیکه‌م 20%ی دادوهر و داواکاری ګشتی نافر‌ه‌ت که‌ له‌ هر‌ خولیکدا دابمه‌ز‌ر‌ر‌ن‌ر‌ن.
- نه‌نجومه‌نی بالای خانمان و ګه‌شه‌پیدان و رېځخراوه‌ګانې ګډه‌لګه‌ی مه‌ده‌نې: توانای دادوهر و داواکاری ګشتی ئیستا له‌سهر نافر‌ه‌ت و ناشتی و ئاسایش بنیات بنن.

کو‌له‌ګه‌ی دووهم: پاراستن

نامانج: دښابوون له پاراستنې ياسايې و خزمهتگوزارې بهر دهست بڼو ژنان و كچانهې كه تووشې توندوتيزې لهسېر بنه مای جيندېر و توندوتيزې سيكسي پيوهست به ملمانې بوونه موه، باشتړ كړدنې سه لاهمې و بونه موه ژانه ميان.

1. به هيز كړدنې چوارچيوه ياسايې بڼو پاراستنې نافره تان:

○ پلاني جيبه جيكړدن:

- بهر پوه بهرايه تې بهر هنگار بوونه موه توندوتيزې دژې نافره تان و خيزان / وهزاره تې ناوخو: دهر كړدنې سياسه تې ريكاري كار كړدنې ستاندارد / پاراستن بڼو كار مېندان سېبارت به مامېله كړدن له گېل كه پيسه كاني توندوتيزې لهسېر بنه مای جيندېر.
- ريكخراوه كاني كومه لگه مې مېده نې: كار مېندان رابهينن لهسېر مامېله كړدن له گېل كه پيسه كاني توندوتيزې لهسېر بنه مای جيندېر. پنيكه موه ناني هيزيكي ئهر كدارې چاكسازې ياسايې بڼو دياريكړدنې ئهوله ميه ته كان و دارشتنې هموار كړدنه موه بڼو ياسا كاني ئيستا كه باس له توندوتيزې لهسېر بنه مای جيندېر ده كېن.
- ريكخراوه كاني كومه لگه مې مېده نې: وور كشي پي راويز كاري له گېل پسپوراني ياسايې و رزگار بووان و چالاكوانان ساز بكېن بڼو پروون كړدنه موه چاكسازييه پيشنيار كراوكان و دښابوون له گرته بهرې ئه رېيازانه مې رزگار بووان له سېنتېر دان.
- وهزاره تې داد: دامېراندنې دادگاي تاييه تمېند به توندوتيزې لهسېر بنه مای جيندېر به هاوبه شي له گېل دهسه لاتې دادوهرې، و راهينان به دادوهر و داواكاري گشتې و كار مېندانې جيبه جيكړدنې ياسا بكريت له باره مې مامېله كړدن له گېل كه پيسې توندوتيزې لهسېر بنه مای جيندېر.

2. بهر زكړدنه موه ئاستې خزمهتگوزارې ته ندروستې دايكان و مندالبوون

○ پلاني جيبه جيكړدن:

- وهزاره تې ته ندروستې: بهر زكړدنه موه ئاستې خزمهتگوزارې ته ندروستې مندالبوون له ريگه مې بلاو كړدنه موه كلينيكي گېروكي ته ندروستې له ناوچه زيانلنكه موه توه كاني ملمانې بڼو پيشكه شكر دنې خزمهتگوزارييه بنېر هتيه كاني چاوديري ته ندروستې، لهوانه ش چاوديري و راويز كاري دايكان.
- ريكخراوه كاني كومه لگه مې مېده نې: هلمه تې هوشيارې ئه نجام بدن و كار مېندانې ته ندروستې كومه لگه رابهينن بڼو پيشكه شكر دنې پشتگيري ته ندروستې دهر ونې هستيار به كولتور و به ستنه موه نافره تان به چاوديري تاييه تمېند.

3. پاراستنې ياسايې رزگار بووانې توندوتيزې سيكسي و پيوهست به ملمانې

○ پلاني جيبه جيكړدن:

- ريكخراوه كاني كومه لگه مې مېده نې: داكوكي له چاوديري ياسايې بهر چاودرون به زهر بڼو رزگار بووانې توندوتيزې سيكسي ده كېن.
- ئه نجه مې بالاي خانمان و گه شه پيدان و وهزاره تې ناوخو: دښابوون موه له رېيازې ناوخي و دهستگېشتن به خزمهتگوزارييه ياساييه كان.

5. به‌هیزکردنی هیئتی گهرم و سیستمی راپورتکردن و چاودتیرکردن بۆ توندوتیژی له‌سه‌ر بنه‌مای جێنده‌ر

○ پلانی جێبه‌جێکردن:

- به‌رپوه‌به‌رایه‌تی به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ی توندوتیژی دژی ئافه‌ه‌تان و خێزان: زیاده‌کردنی هوشیاری و به‌کارهێنانی هیئتی گهرمی 119.
- وه‌زاره‌تی ناوخۆ: باشت‌کردنی پاراستنی نه‌ه‌نی له‌ راپورتکردنی که‌سه‌کاندا.
- وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده: ئاسانکاری بۆ هه‌لمه‌تی په‌روه‌ده‌یی سه‌باره‌ت به‌ هێله‌ گهرمه‌کان.
- سندوقی دانیه‌شتوانی نه‌ته‌وه‌یه‌که‌گرتووه‌کان: پشت‌گیری ژێرخان و نه‌رمه‌ک‌آڵاکان ده‌کات بۆ راپورتکردن و سیستمی چاودتیرکردن.

6. به‌رپوه‌به‌رائی که‌مه‌پ و هیزه‌ نه‌منیه‌کان ستاندارده‌ نیوده‌وه‌له‌تییه‌کانی هه‌ستیا‌ری جێنده‌ری ده‌گرنه‌ نه‌ستو

○ پلانی جێبه‌جێکردن:

- به‌رپوه‌به‌رایه‌تی به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ی توندوتیژی دژی ئافه‌ه‌تان و خێزان و ناوه‌ندی هاوبه‌شی هه‌ماهه‌نگی قه‌یرانه‌کان: راهێنان به‌ به‌رپوه‌به‌رائی که‌مه‌په‌کان ده‌که‌ن له‌سه‌ر ستاندارده‌کانی جێنده‌ر و مافه‌کانی مرۆف.
- وه‌زاره‌تی ناوخۆ: ستاندارده‌ نیوده‌وه‌له‌تییه‌کانی مافی مرۆف له‌ که‌مه‌په‌کاندا جێبه‌جی ده‌کات.
- UN Women: پشت‌گیری له‌ ده‌ست‌پێشه‌رییه‌کانی راهێنان به‌ کارمه‌ندانی که‌مه‌پ ده‌کات.

7. پاراستنی خوێندنی کچانی گه‌نج له‌ په‌ناگه‌کاندا

○ پلانی جێبه‌جێکردن:

- وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده و به‌رپوه‌به‌رایه‌تی به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ی توندوتیژی دژی ئافه‌ه‌تان و خێزان: د‌ل‌نیابوونه‌وه‌ له‌وه‌ی کچانی گه‌نج له‌ په‌ناگه‌دا ده‌توانن له‌ قوتابخانه‌ بخوێنن له‌ ماوه‌ی مانه‌وه‌یان له‌ په‌ناگه‌دا.
- وه‌زاره‌تی کار و کاروباری کۆمه‌لایه‌تی: دا‌ب‌ینه‌کردنی به‌رنامه‌ی گواسته‌نه‌وه‌ و سه‌لامه‌تی بۆ کچان له‌ ناوچه‌ گوند‌ن‌شینه‌کان.

8. پشت‌گیریکردن له‌ ناوێته‌کردنه‌وه‌ی ئافه‌ه‌تان و مند‌الانی زیات‌لیکه‌وتوو به‌ه‌وی مملاتیوه

○ پلانی جێبه‌جێکردن:

- به‌رپوه‌به‌رایه‌تی به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ی توندوتیژی دژی ئافه‌ه‌تان و خێزان و ریک‌خراوی نیوده‌وه‌له‌تی کۆچ: به‌رنامه‌ی ناوێته‌کردنه‌وه‌ بۆ ئه‌و ئافه‌ه‌تان و مند‌الانه‌ی که‌ هه‌ست ده‌کریت په‌یوه‌ند‌ییان به‌ داعشه‌وه‌ هه‌یه.
- وه‌زاره‌تی ناوخۆ: د‌ل‌نیابوون له‌ چوارچێوه‌ی ئاسایش و یاسایی بۆ دووباره‌ ناوێته‌کردنه‌وه‌.
- ریک‌خراوه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی: پشت‌گیری ده‌رونی کۆمه‌لایه‌تی و دوباره‌ پێگه‌یان‌دن پێش‌ک‌شه‌ش بکه‌ن.

كۆلەڭەي سىيەم: رېڭرىكردن

نامانچ: بە شىۋەيەكى چالاكانە چارەسەركردنى ھۆكارە بىرەنئىيەكانى توندوتىژى و ئائارامى لە ھەمان كاتدا گرتتەبىرى رېيازە ھەستىارەكانى جىندەر سەبارەت بە ئاستەنگە سەرھەلداۋەكان.

1. برەۋدان بە رۆلى ئافەرەتان لە بىياتتائى ناشتى و رېڭرىكردن لە توندەرەۋى توندوتىژ:

پلانى جىبەجىكردن:

ۋەزارەتى ئاوخۇ: پىشەۋايى ستراتىجىيەت بىكات بۇ بىرەنگار بوۋنەۋە توندەرەۋى توندوتىژ؛

رېڭىراۋەكانى كۆمەلگەي مەدەنى: بىرنامەي رايونىنى نىۋەندىگىرى پرونامەدار بۇ ئافەرەتان دابىرەي و پىشكەش بىكات، كە بايەخ بە شىكارى ئاكوكى، دانوستان و بەشدارىكردن كۆمەلگە بىكات.

ۋەزارەتى ئاوخۇ: نىۋەندىگىرى رايونى ئاۋىتەي دەستىپىشخەرىيەكانى بىرەنگار بوۋنەۋە توندەرەۋى توندوتىژى ئىستا بىكات، رۆلى سەركردايەتپان لە بىرنامەي پىشەستوۋ بە كۆمەلگە بۇ دىارى بىكات.

بەخشەرەكان: دەستىپىشخەرىيەكانى بىرەنگار بوۋنەۋە توندەرەۋى توندوتىژ پارەدار بىكەن و مىواندارى كۆرەندى ئاوخۇيى و ھەرىمى بىكەن بۇ ھاۋبەشكردن تۈزىنەۋە كەيسى سەركەۋتوۋ لە بەشدارىيەكانى ئافەرەتان لە رېڭرىكردن لە توندەرەۋى توندوتىژ.

2. ئاۋىتەكردى دىدگاي جىندەرى لە گۆرانى كەشۋەۋا و ئاسايشدا:

پلانى جىبەجىكردن:

بەريۋەبەرايەتى ژىنگە و نەنجومەنى بالاي خانمان و گەشەپىدان: سىياسەتى ھەستىارى جىندەر بۇ پروژەكانى گونجاندن لەگەل كەشۋەۋا دابىنن بە ھاۋكارى لەگەل گروپى داكۇيكار لە ژىنگە و ئافەرەتان.

رېڭىراۋەكانى كۆمەلگەي مەدەنى: كۆۋونەۋە رايونى بۇ كۆمەلگە ئاوخۇيەكان نەنجام بەدەن، لەۋانەش ئافەرەتان، سەبارەت بە كشتوكالى بەردەۋامكار، وزەي نويۋوۋە، و تەكنىكەكانى پاراستنى ئاۋ.

بەريۋەبەرايەتى ژىنگە و نەنجومەنى بالاي خانمان و گەشەپىدان: تاقىكردەۋەي ئەزمونكارى بۇ دەستىپىشخەرىيەكانى گونجاندن لەگەل كەشۋەۋا بە سەركردايەتى ئافەرەتان بىكەن، ۋەك بەرنامەي بەدارستانكردن يان سىستەمى بەريۋەبەردى ئاۋ، و بەرفراۋنكردى پروژە سەركەۋتوۋەكان لە ئاستى ئاۋچەييدا.

3. بىرەنگار بوۋنەۋە توندوتىژى ئەلىكترۋنى دژى ئافەرەتان

پلانى جىبەجىكردن:

ۋەزارەتى ئاوخۇ: سوۋدومرگرتن لە پلانى كار بۇ بىرەنگار بوۋنەۋە توندوتىژى ئەلىكترۋنى.

بەريۋەبەرايەتى بىرەنگار بوۋنەۋە توندوتىژى دژى ئافەرەتان و خىزان: دابىنكردى پاراستنى نەينى و چاۋدىرىكردى كەيسەكانى توندوتىژى ئەلىكترۋنى. سىندوقى دانىشتۋانى نەتەۋە يەكگرتوۋەكان: پىشتىگىرى لە پارەداركردن و ژىرخانى پروژەكە دەكات.

4. ھۆشیار كىردنەۋەي كۆمەلگە لە رېگەي مېدياۋە بۇ رېگىرىكىردن لە توندوتىژى دژى ئافرىتان

پلانى جىبەجىكىردن:

ۋەزارەتى رۆشنىبىرى و لاۋان و ۋەزارەتى خويندىنى بالآ: ئىنجامدانى خول و سېمىنار بۇ مېديا لەسەر رېگىرىكىردن لە توندوتىژى.

5. بەرنامەي بەشدارىپىكىردنى پىاۋان

پلانى جىبەجىكىردن:

ۋەزارەتى ئەۋقاف و كاروبارى ئايىنى، سەركىردە ئايىنىيەكان و ۋەزارەتى رۆشنىبىرى و لاۋان: ئىنجامدانى بەرنامە كە لايىنە پىيۋەندىدارەكانى پىاۋ بەشدارى بىكەن لە پىشخىستى نائوندوتىژى دژى ئافرىتان. پىيامەكان ئاۋىتەي وتارى ئايىنى و فېركىردنەكان بىكرىن.

رېكخراۋەكانى كۆمەلگەي مەدەنى: پىشكىرى لە بلاۋكىردنەۋەي پىيامى بەشدارىۋوانى پىاۋان دىكەن بۇ ئىنجام نەدانى توندوتىژى دژى ئافرىتان.

كۆلەگەي چۈارەم: فرىاگوزارى و بوژانەۋە

نامانچ: پىشكىشكىردنى پىشكىرىي گىشكىر دۋاي مەلانى بۇ ژنان و كچان، بە جەختكىردنە سەر چاۋدىرى دەرونى كۆمەلەيەتى، تۋانداركىردنى ئابۋورى و ئاۋىتەكىردنەۋەي بەردەۋامكار بە كۆمەلگەكانىيەۋە.

1. بەزكىردنەۋەي ئاستى پىشكىرى دەرونى كۆمەلەيەتى

پلانى جىبەجىكىردن:

- ۋەزارەتى تەندروستى: تەرخانكىردنى كارمەندى تەندروستى دەرونى تايىيەتمەند و ھەماھەنگى خىزمەتگوزارىيەكانى پىشكىستۋو بە نەخۇشخانە بۇ رىزگارۋوانى توندوتىژى توندوتىژى لەسەر بىنەماي جىندەر و توندوتىژى سىكىسى پىيۋەست بە مەلانى.
- بەرپەراپەتى بەرەنگارۋونەۋەي توندوتىژى دژى ئافرىتان و خىزان: ھىنانە كاپەي دەستپىشخەرى راۋىژكارى لەسەر بىنەماي كۆمەلگا و يەكەي تەندروستى دەرونى گەرۆك لە كەمپى ئاۋارەكانى ناۋخۇ و مالا سەلامەتەكاندا.

- رېځخراوه‌ګانې کومه‌لنګه‌ی مه‌دهنې: پېشکه‌شکردنې به‌رنامه‌ی راوړنکارۍ که پر ګار بوو له ناوړه‌استدایه، له‌وانه‌ش چاره‌سهری به‌کومه‌ل و کوبوونه‌وی به‌رکردنه‌وی ناستی هوشیارۍ.
- به‌خشمه‌رګان: پارمه‌دارکردنې تواناسازی دهرونی کومه‌لایه‌تی، چالاکیه‌ګانې ګه‌یاندن و به‌رفراوانکردنې دامه‌زراوه‌تندروستیه دهرونیبه‌ګان.

2. به‌هیزکردنې دهرفته‌ی بړیوی ژيان

پلانی جیبه‌جیکردن:

- وه‌زاره‌تی کار و کاروباری کومه‌لایه‌تی: منهنه‌جی راهینانی پېشه‌یی داهمنیت که له‌ګه‌ل پېداوېستیه‌ګانې بازاردا هاوریز بیت و سهرپرشتی خزمه‌تګوزاریې دانانی کاتیې کار بو نافرته‌تی توشیو به‌مللانی ده‌کات.
- ژووره‌بازرګانیه‌ ناوځویه‌ګان: ناسانکارۍ بو ناموژګاری بازارګانې و به‌ستنه‌وی نافرته‌تی راهینراو به‌کومپانیا ناوځویه‌ګان ده‌کات.
- رېځخراوه‌ګانې کومه‌لنګه‌ی مه‌دهنې و رېځخراوه‌ناحکومیه‌ګان: ده‌ستپېشخه‌ری پشټګیری دارایی بچووک جیبه‌جی ده‌ګمن (بو نمونه‌به‌خشینی دارایی بچووک، قهرزی بی سود) و راهینانی پېشنه‌ګګاری پېشکه‌ش ده‌ګمن.
- به‌خشمه‌رګان: پشټګیری له‌ګه‌ورمه‌کردنې به‌رنامه و به‌ودادچوون بو ټو بزسه‌بچووکانه ده‌ګمن که نافرته‌تان سهرکر دایه‌تیبیان ده‌ګمن، به‌مه‌ش به‌رده‌وامیې و ناوېته‌کردن به بازار ده‌سته‌بهر ده‌ګمن.

3. ده‌سته‌بهرکردنې نیشته‌جیبوونی سه‌لامه‌ت و ناوېته‌بوونه‌وه

پلانی جیبه‌جیکردن:

- به‌رپوه‌به‌رایه‌تی به‌ره‌نګاربوونه‌وی توندوتیژی دژې نافرته‌تان و خیزان: سهرپرشتی دامه‌زاندن و به‌رپوه‌بردنې په‌ناګه‌ی سه‌لامه‌ت ده‌کات، همماه‌نګیې به‌رنامه‌ګانې ناوېته‌بوونه‌وه له‌ګه‌ل کومه‌لنګه‌ ناوځویه‌ګان ده‌کات.
- وه‌زاره‌تی ناوځو: رېکارۍ ټمنی له‌دهروبه‌ری په‌ناګه‌ دابین ده‌کات و پارستن بو ټو نافرته‌تانه ده‌سته‌بهر ده‌کات که مه‌ترسی زوری توندوتیژی یان ټوله‌سندنه‌ویان له‌سهره.
- رېځخراوی نیوده‌وله‌تی کوچ: پشټګیری له‌یارمه‌تی یاسایی و راوړنکارۍ ناوېته‌بوونه‌وه و به‌رنامه‌ی په‌سندکردنې کومه‌لایه‌تی ده‌کات بو ناوړه‌ګه‌راوه‌ګان، له‌وانه‌ش ټو نافرته‌تانه‌ی واهست ده‌کرئ په‌یومندیان به‌ګروپه‌چه‌ګدارمکانه‌وه همپه.
- رېځخراوه‌ګانې کومه‌لنګه‌ی مه‌دهنې: به‌ودادچوونی دواي په‌ناګه‌ پېشکه‌ش ده‌کات، وړکشویې که‌مه‌کردنه‌وی شهرمه‌زاری ساز ده‌کات، و له‌ګه‌ل سهرکرده‌ګانې کومه‌لنګه‌ ګروپی پشټیوانیې هاوشان داهمه‌زرتیټ.

4. فراوانکردنې ده‌ستګه‌یشتن به‌تندروستی دایک و مندالېوون

پلانی جیبه‌جیکردن:

- وه‌زاره‌تی ته‌ندروستی: به‌رکردنه‌وی ناستی دامه‌زراوه‌ګانې ته‌ندروستی مندالېوون، راهینانی کارمه‌دانی ته‌ندروستی له‌سهر چاودیری که پر ګار بووان له ناوړه‌استدان و زیادکردنې ګه‌یاندن له ناوچه‌ګوندشینه‌ګان یان ناوچه‌ګم خزمه‌تګوزارییه‌ګان.

- [illegible]

چۆن ئامرازەكانى چاودىرىكردن كاردەكەن:

- **داتاكانى ھىلى بىنەرەتى و كۆتايى:** زۆرۈنك لەم نامرازانە (وەك راپرسىيەكانى ھىلى بىنەرەتى، تىنئوسەكانى تۆمارکردنى بازارگانى، و راپۇرتەكانى پىرۇژە) داتا لە سەرەتا و كۆتايى سوورى پلانەكە (2024 و 2028) كۆدەكەنەو بۆ ھەلسەنگاندنى پىشكەوتن.
- **مىكانىزمەكانى فېدبەك:** نامرازى وەك راپرسىيەكانى رەزامەندى رزگارپووان و فۇرمى فېدبەكى بەشدارپووان دۇنيايى دەدەن لەوھى كە دېدگا و ئەزمونى سودمەندان ئاويىتەى پىرۇسەى ھەلسەنگاندەكە دىكرىن.
- **راپۇرتدانى كارگىرى و دارايى:** نامرازى وەك راپۇرتى دارايى و راپۇرتى بودجەى سالانە لىپرسىنەو و شەفافىيتى دارايى دابىن دىكەن، دۇنيايى دەدەن لە تەرخانکردنى سەرچاوەكان بە شىوہىكى كارىگەر.
- **تۆمارى راھىنان:** زۆرۈنك لە نامرازكان (تۆمارى نامادەبوونى راھىنان، تۆمارى راھىنان) چاودىرى ژمارەى ئەو كەسانە دىكەن كە راھىنراون بۆ دۇنيابوون لەوھى ھەولەكانى بىناتنانى توانا لەسەر رىئەوى خۇيانن.

3.4 بهشی چوارەم: میکانیزمی چاودێری و رایۆرتدانی ناوەندی

نه نجومه‌نی بالای خانمان و گه شه‌پیدان و هک ده‌زگای ناوه‌ندی به‌ر پرسیار ده‌بیت له چاودیرکردن و راپورتدان له‌سه‌ر پیش‌که‌وتتی هه‌ر سێ کۆله‌گه‌که. نه‌جومه‌نی بالای خانمان و گه‌شه‌پیدان له‌ نزیکه‌وه‌ کار له‌گه‌ل و‌زارمه‌کان و ریکخ‌راوه‌ نا‌حکومه‌یه‌کان و ریکخ‌راوه‌ نه‌وه‌مه‌یه‌یه‌کان ده‌کات بۆ ئه‌وه‌ی:

1. **نه‌جامدانی پیداجوونه‌وهی سالانه‌ی پیشکەوتن:** بعدواداچوونی پیشکەوتنه‌کان به‌ره‌و به‌دیه‌نانی ئامانجه‌ دیاریکراوه‌کان، ده‌ست‌نیشانکردنی ئاسته‌نگه‌کان و نه‌جامدانی ده‌ستکاری پێویست.
2. **ناماده‌کردنی راپۆرت له‌سه‌ر نیشاندهره‌ سه‌ره‌کییه‌کان:** راپۆرت‌ه‌کان به‌ پشت‌به‌ستن به‌و زانیاریانه‌ی له‌ وه‌زاره‌ته‌کان و رێکخراوه‌ ناحکومییه‌کان و لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندیدارمه‌کانی دیکه‌ کۆکراونه‌ته‌وه‌ به‌ره‌م ده‌هێنرێن.
3. **کۆکردنه‌وه‌ی فیدباکی سودمه‌ندان:** راپرسی و فۆرمی فیدباک له‌ ژنان و کچانی به‌شداربووی به‌رنامه‌کان یارمه‌تیدهر ده‌بێت بۆ به‌رچاو‌پروونی گۆرانکارییه‌کانی سیاسه‌ت و باشت‌کردنی خزمه‌تگوزارییه‌کان.
4. **هه‌ماهه‌نگی کۆکردنه‌وه‌ و شیکردنه‌وه‌ی داتا:** دانیابوون له‌وه‌ی که‌ داتا‌کان به‌ به‌رده‌وامی له‌ سه‌رانسه‌ری که‌رت‌ه‌کاندا کۆده‌کرێنه‌وه‌ و شی ده‌کرێنه‌وه‌ بۆ چاودێریکردنی ره‌وت و دهره‌نجامه‌کان به‌ شۆمه‌که‌ی کاربگه‌ر.

نیشاندهره سهرانسهرییهکانی ههموو کۆلهکهکان

- نوێهراپهتی ئافرهتان له رۆلی سهرکردایهتیدا: له سهرانسهری کهرته سیاسی و ئابووری و کهرتی بنیاتنانی ناشتی و ئاسایشدا بهدواداچوونی بۆ دهرکریت بۆ دلتیابوون لهوهی که بهشداریکردنی ئافرهتان له ههموو بواره پهيوهندیدارمکاندا له زیادبووندایه.
- دهستگهپشتن به خزمهتگوزارییهکان: ژمارهی ئهر ئافرهتانهی که دهستیان به چاودیری تهندروستی، یارمهتی یاسایی، پشتیوانی دهرونی کۆمهلاپهتی و سهرچاوه داراییهکان دهگات. ئهم نیشاندهرانه یارمهتیدهر دهبن بۆ پێوانهکردنی ئهوهی که ئایا ماف و پێداویستییهکانی ئ دافرهتان ابین دهرکرین یان نا.
- بنیاتنانی توانا: ژمارهی ئهر ئافرهتانهی که له یواری سهرکردایهتی، پێشهنگکاری، بنیاتنانی ناشتی، بهرنگاربوونهوهی توندرووی توندوتیژ، و گهشهپێدانی بهردهوام راهینراون. تۆماری راهینان و تۆمارهکانی بهشداریبووان له سهرانسهری کۆلهکهکاندا بهدواداچوون بۆ پێشکهوتنهکان دهکهن له بنیاتنانی لێهاتوویی و تواناکی ئافرهتان.
- فیدبایکی سودمهندان: راپرسی و چاوپێکهوتن و میکانیزمهکانی فیدبایک بهکاردههینرین بۆ کۆکردنهوهی داتای چۆنایهتی لهسهر کاریگهری خزمهتگوزارییهکان، بهرنامهکان و دهستپێشخهرییهکان له روانگهی ئهر ئافرهتانهی که راستهوخۆ کاریگهری ئهم همولانهیان لهسهره.

نامرازی پێوانهکردنی سهرکهوتن له سهرانسهری ههموو کۆلهکهکان

- راپرسییهکانی هیلی بنهرهتی و کۆتایی: له سهرهتای و کۆتایی سووری پلانی کاردا ئهنجام دهدرین، ئهم راپرسییهی وێنهیکی خیرا له دۆخهکه سهربهرت به بهشداریکردنی ئافرهتان و باراستن و همولهکانی رێگریکردن بهدهستهوه دهدهن. سهرکهوتن به بهراوردکردنی داتاکی هیلی بنهرهتی لهگهڵ ئهر ئامانجهانی که بۆ سالی 2030 دانهراون دهپێوریت.
- راپۆرتی سالانهی پێشکهوتن: ئهم راپۆرتانه که لهلایهن ئهنجومهنی بالای خانمان و گهشهپێدانهوه بهرهم هینراون، داتاکی ههموو دهزگا جێبهجێکارهکان کورت دهکهنهوه، بهدواداچوون بۆ پێشکهوتنهکان لهسهر ههر ئهولهمیهت و کۆلهگهییهک دهکهن.
- ههڵسهنگاندنی ناوهراستی ماوه (2027): پێداچوونهوهیهکی گشتگیر بۆ جێبهجێکردنی دووهمین پلانی کاری ههریماپهتی له نیوهی رێگادا دهستکهوتهکان و کهلینهکان و ئهر بواره دیاری دهکات که پێویستیان به دهستکاریکردن هیه.
- هیلی کۆتایی (2030): له کۆتایی سووری پلانهکهدا، ههڵسهنگاندنی هیلی کۆتایی سهرکهوتنی گشتی له گهپشتن به ئامانجهکانی پلانهکه دهپێویت. ئهمهش بهراوردکردنی پێوهره چهندایهتییهکان (بۆ نمونه، زیادبوونی بهشداری و باراستنی ئافرهتان) و فیدبایکی چۆنایهتی له لایهنه پهيوهندیدارمکانهوه لهخۆدهگریت.

خشتهی کات چاودیری و ههڵسهنگاندن بۆ سێ کۆلهگهی بهشداریکردن، باراستن و رێگریکردن له چوارچێوهی پلانی کاری نیشتمانی ئافرهت و ناشتی و ئاسایش (2025-2030). ئهم خشتهی کاته چالاکي سهرمکی، قوناغهکان و شته گهیاندر او ماکان بۆ ههر کۆلهگهییهک له ماوهی چوار سالهدا دمخاته روو.

3.5 خشتهی کاتی چاودیری و ههڵسهنگاندن (2025-2030)

وهرز	چالاکي	نامانچ	نیشاندهر	لایه‌نی بهر پرسیار	شیوازی کوکړدنه‌وه‌ی داتا
1 و 2025 – 4 و 2026	چاودیری جتیه‌جیکړدنی کوتای 20% بۆ نافرمتان له رۆلی بریاردان	هه‌لسه‌نگاندنی پیشکومتی نوزینه‌رایمتی نافرمتان	%ی نافرمتان له رۆلی سهرکر دایه‌تیدا	نهنجومه‌نی بالای خانمان و گه‌شه‌پیدان، و وزارت‌ی ناوخو، و وزارت‌ی پلاندانان	رپرسی‌یه‌کان، توماره کارگیر‌یه‌کان
1 و 2025 – 4 و 2030	به‌وداچوون بۆ بهرنامه‌ی بنیاتنای توانا و هه‌لمه‌ته‌کانی هوشیاری گشتی	هه‌لسه‌نگاندنی بهر‌پیدانی کارامه‌یی سهرکر دایه‌تیکردن	# بهرنامه‌ی نهنجامدراو؛ فیدباکی به‌شداربووان	و وزارت‌ی کار و کاروباری کومه‌لایه‌تی، ریکخراوه‌کانی کومه‌لگه‌ی مده‌نی، و وزارت‌ی رۆشنییری و لاوان	رپورتی بهرنامه، رپرسی به‌شداربووان
2 و 2025 – 4 و 2027	پیاوکه‌کردنی دهر نهنجامه‌کانی بهرنامه‌ی دروستکردنی متمان‌ه لای نافرمتانی سهرکرده	هه‌لسه‌نگاندنی متمان‌ه و کاریگه‌ری سهرکر دایه‌تی	%زیادبوونی نافرمتان له پوسته‌کانی سهرکر دایه‌تیدا	نهنجومه‌نی بالای خانمان و گه‌شه‌پیدان، و وزارت‌ی خویندنی بال‌ا، ریکخراوه‌کانی کومه‌لگه‌ی مده‌نی	هه‌لسه‌نگاندن و چاوپیکه‌وتنه‌کانی پیش/دوای بهرنامه
3 و 2025 – 4 و 2028	چاودیری ده‌سپنیش‌خه‌ریه‌کانی توانادارکردنی نابووری بۆ نافرمتان	هه‌لسه‌نگاندنی دهر نهنجامه‌کانی بازرگانی و گه‌شه‌ی پنشنه‌نگاری	# پروژه‌ه پارهدارکراوه؛ گه‌شه‌ی داهات	و وزارت‌ی پلاندانان، نهنجومه‌نی بال‌ای خانمان و گه‌شه‌پیدان، و وزارت‌ی کار و کاروباری کومه‌لایه‌تی، ریکخراوه‌کانی کومه‌لگه‌ی مده‌نی	توماره داراییه‌کان، تویژینه‌وه‌ی که‌یسی به‌شداربووان
1 و 2026 – 4 و 2027	هه‌لسه‌نگاندنی کاریگه‌ری راه‌نانی پیشه‌یی بۆ نافرمتانی گوندنشین له کشتوکالدا	هه‌لسه‌نگاندنی بهر هه‌مه‌هینان و کارامه‌یی کشتوکالی	%زیادبوونی به‌روومی کشتوکالی	و وزارت‌ی کشتوکال و سهرچاوه‌کانی ناو، ریکخراوه‌کانی کومه‌لگه‌ی مده‌نی	رپورتی کشتوکالی، پروپو‌ی مه‌یدانی

2025 3 – 2028 2	هه‌ل‌سه‌نگاندنی بره‌ودان به ئافهرتی سهرکرده له وتاره ئایینه‌کاندا	هه‌ل‌سه‌نگاندن بۆ تئیروانینه‌کانی کۆمه‌لگه‌ بکه	%ویناکردنی ئهرینی له گوتاره ئایینه‌کاندا	وه‌زاره‌تی ئه‌وقاف و کاروباری ئایینی، ئهنجومه‌نی بال‌ای خانمان و گه‌شه‌پێدان، ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی	شیکاری ناوه‌ڕۆک، فیدب‌اکی کۆمه‌لگه
2025 1 – 2026 4	چاودیریکردنی خستنه‌کاری ئهرکدارکردنی یه‌که‌کانی جێنده‌ر	د‌ل‌ن‌یا‌بوون له‌ پابه‌ندبوون و کارایی	# یه‌که‌ی جێنده‌ر ئهرکدارکراو که‌وتوته کار پلاندانان	وه‌زاره‌تی ناوخۆ، ئهنجومه‌نی بال‌ای خانمان و گه‌شه‌پێدان، وه‌زاره‌تی پلاندانان	ر‌اپ‌ور‌تی پ‌یش‌که‌وتن، سهردانی شوینی کار
2025 1 – 2030 4	پ‌ی‌وانه‌کردنی زیادبوونی دادوهر و داواکاری گشتی ئافهرت	به‌ه‌واداچوون بۆ گۆرانکاری له‌ نوینهرایه‌تی دادوهری	%ی ئافهرتان له‌ پ‌سته دادوهریه‌کان	وه‌زاره‌تی ناوخۆ، وه‌زاره‌تی داد، ئهنجومه‌نی بال‌ای خانمان و گه‌شه‌پێدان، ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی	تۆماره‌کانی دادگا، داتای کارگیری
2025 2 – 2027 4	هه‌ل‌سه‌نگاندنی چوارچ‌یه‌ی یاسایی بۆ پاراستنی ئافهرتان	چاودیریکردنی ده‌ره‌نجامه‌کانی که‌یسی توندوتیژی له‌سه‌ر بنه‌مای جێنده‌ر	# که‌یس له‌ ژیر چوارچ‌یه‌ی نویدا مامه‌له‌یان له‌گه‌ڵ ده‌کریت	به‌ر‌پ‌وه‌ره‌یه‌تی به‌ر‌نگار‌بوونه‌وی توندوتیژی دژی ئافهرتان و خ‌یزان، وه‌زاره‌تی ناوخۆ، ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی	پ‌ی‌دا‌چ‌و‌نه‌وه‌ به‌ که‌یسی یاسایی، هه‌ل‌سه‌نگاندنی سیاسه‌ت
2026 1 – 2030 4	چاودیریکردنی به‌رزکردنه‌وی ئاستی خزمه‌تگوزاری ته‌ندروستی دایکان و مند‌الب‌وون	هه‌ل‌سه‌نگاندنی ده‌ستگه‌یه‌شتن و کوالیتی خزمه‌تگوزارییه‌کان	%زیادبوونی وه‌رگرتنی خزمه‌تگوزاری	وه‌زاره‌تی ته‌ندروستی، ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی	تۆماره‌ ته‌ندروستییه‌کان، ر‌اپ‌ر‌سییه‌کانی نه‌خ‌وش
2026 2 – 2030 4	به‌ه‌واداچوون بۆ پاراستنی یاسایی بۆ ئه‌وانه‌ی له‌ توندوتیژی سیکسی ر‌زگار‌یان بووه	هه‌ل‌سه‌نگاندنی ده‌ره‌نجامه‌کانی پ‌شتگیری یاسایی	# ر‌زگار‌بوو یارمه‌تی یاسایی وه‌رده‌گرن	ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی، ئهنجومه‌نی بال‌ای خانمان و گه‌شه‌پێدان، وه‌زاره‌تی ناوخۆ	تۆماره‌ یاساییه‌کان، چاوپ‌یکه‌وتنی ر‌زگار‌بووان
2025 1 – 2030 4	چاودیریکردنی باشتربوونی ه‌ی‌لی گهرمی توندوتیژی له‌سه‌ر بنه‌مای جێنده‌ر و سیسته‌می چاودیریکردنی که‌یسه‌کان	هه‌ل‌سه‌نگاندنی ر‌اپ‌ور‌تکردنی که‌یس و ر‌یژه‌ی چاره‌سه‌رکردن	# حاله‌تی ر‌اپ‌ور‌تکراو و چاره‌سه‌رکراوه	به‌ر‌پ‌وه‌ره‌یه‌تی به‌ر‌نگار‌بوونه‌وی توندوتیژی دژی ئافهرتان و خ‌یزان، وه‌زاره‌تی ناوخۆ، وه‌زاره‌تی په‌روهرده	تۆماری ه‌ی‌لی گهرم، ر‌اپ‌ور‌تی چاودیری
2025 2 – 2030 4	هه‌ل‌سه‌نگاندنی هه‌ستیار جێنده‌ری له‌ به‌ر‌پ‌وه‌ره‌ی که‌مه‌یه‌کاندا	هه‌ل‌سه‌نگاندنی پ‌راکتیکه‌کانی مافی م‌رو‌ف	پابه‌ندبوون به‌ پ‌رو‌تۆکۆله هه‌ستیاره‌کانی جێنده‌ر	به‌ر‌پ‌وه‌ره‌یه‌تی به‌ر‌نگار‌بوونه‌وی توندوتیژی دژی ئافهرتان و خ‌یزان، ناوه‌ندی هاوبه‌شی هه‌ماهه‌نگی قه‌یرانه‌کان، وه‌زاره‌تی ناوخۆ	وردبینی شوین، چاوپ‌یکه‌وتنی دانیشه‌وانی که‌مه‌پ

2026 1 و 2030 4 و –	بەدو داچوونکردن بۆ پاراستنی خوێندنی کچان لە پەناگە	دانیابوون لە بەردەوامبوونی دەستگەشتن بە خوێندن	%ی کچانی دەستیان بە خوێندن دەگات	وەزارەتی پەرورەدە، بەرپەراییەتی بەرەنگاربوونەوی توندوتیژی دژی ئافەرتان و خیزان، وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی	تۆمارە پەرورەدەییەکان، سەردانی شوێنەکان
2025 2 و 2028 4 و –	چاودیری پشتگیری یەکگرتنەوه بۆ ئافەرتان و منداڵان	هەڵسەنگاندنی دەرئەنجامەکانی یەکگرتنەوهی کۆمەڵگە	%ی ھالەتە سەرکەوتووەکانی یەکگرتنەوه	بەرپەراییەتی بەرەنگاربوونەوهی توندوتیژی دژی ئافەرتان و خیزان، ریکخراوی نیو دەوڵەتی کۆچ، ریکخراوەکانی کۆمەڵگەیی مەدەنی	هەڵسەنگاندنی یەکگرتنەوه، فیدبەکی کۆمەڵگە
2025 1 و 2030 4 و –	هەڵسەنگاندنی رۆلی ئافەرتان لە بنیاتنانی ناشتی و ریکریکردن لە توندرووی	هەڵسەنگاندنی کاریگەری بەشداریکردن	#ئافەرتی بەشداری چالاکیەکانی بەرەنگاربوونەوهی توندرووی توندوتیژی	وەزارەتی ناوڤ، ریکخراوەکانی کۆمەڵگەیی مەدەنی، بەخشەرەکان	راپۆرتی چالاکیەکان، چاوپیکەوتن
2025 3 و 2030 4 و –	بەدو داچوون بۆ دیدگا جێندەرەکان لە سیاسەتەکانی کەش و هەوا و ئاساڤشدا	چاودیریکردنی جێبەجێکردنی سیاسەتەکان	#سیاسەتی ھەستیاری جێندەر دەرکراوە	بەرپەراییەتی ژینگە، ئەنجومەنی بالای خانمان و گەشەپێدان، ریکخراوەکانی کۆمەڵگەیی مەدەنی	پێداچوونەوه بە سیاسەتەکان، چاوپیکەوتن لەگەڵ لایەنە پێوەندیدارەکان
2025 2 و 2030 4 و –	هەڵسەنگاندنی دەستپێشخەرییەکانی دژی توندوتیژی ئەلیکترۆنی	هەڵسەنگاندنی کاریگەری پاراستن	#ھالەتی توندوتیژی ئۆنلاین کە راپۆرت کراون چارەسەر کراون	وەزارەتی ناوڤ، بەرپەراییەتی بەرەنگاربوونەوهی توندوتیژی دژی ئافەرتان و خیزان	راپۆرتی چاودیری دیجیتالی، پێداچوونەوه بە کەیسەکان
2026 1 و 2030 4 و –	چاودیریکردنی بەرنامەکانی ھۆشیاری کۆمەڵگە سەبارەت بە ریکریکردن لە توندوتیژی	هەڵسەنگاندنی بەشداریکردنی میدیا و ھۆشیاری گشتی	#ھەلمەتی میدیایی ئەنجامدراون	وەزارەتی روشنبیری و لاوان، وەزارەتی خوێندنی بال	شیکاری ناوەرۆکی میدیا، راپرسییە گشتیەکان
2025 2 و 2030 4 و –	پێوانەکردنی دەرئەنجامەکانی بەرنامەسازی بەشداریکردنی پیاوان	هەڵسەنگاندنی گۆرانکارییەکانی ھەلوێست بەرەمبەر بە ناتوندوتیژی	%کەمبوونەوهی رەفتارە توندوتیژەکان	وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئایینی، وەزارەتی روشنبیری و لاوان، ریکخراوی کۆمەڵگەیی کۆمەڵایەتی	هەڵسەنگاندنی رەفتار، راپرسی بەشداریبووان
2025 2 و 2027 4 و –	بەھێزکردنی دەرئەنجامەکانی بژیوی بۆ ئاوارەیی ناوڤ و گەراوەکان	پشتگیری لە ئافەرتانی توشبوو بە مەلانی بەکن بۆ پەرەپێدانی سەرچاوەی داھاتی بەردەوامکار	- # ئافەرت رەھتایی پیشەیی تەواو دەکەن - # بەخشینی دارایی بچووک سەرکراوە	وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی، ژوورە بازرگانییە ناوڤییەکان، ریکخراوەکانی کۆمەڵگەیی مەدەنی، ریکخراوە ناحکومییەکان	تۆمارەکانی رەھتایی پیشەیی، تۆماری بەخشینی دارایی بچووک، توێژینەوهی کەیسە بەشداریبووان

2025 3 – 2028 4	دەستەبەر کردنی نیشتهجیپوونی سهلامەت و ئاویتهکردنەوه	دابینکردنی پەناگە ی پارێزراو و ئاسانکاری بۆ ئاویتهکردنەوه ی بێ شەرمەزاری بۆ رزگار بووان	- # پەناگە بەردەستە - # رزگار بوو دەستیان بە یارمەتی یاسایی و ئاویتهکردنەوه دەگات	بەرپۆمبەراییەتی بەرمەنگار بوونەوه ی توندوتیژی دژی ئافەرتان و خیزان، وەزارەتی ناوڤۆ، ریکخراوی نێودەوڵەتی کۆچ، ریکخراوەکانی کۆمەڵگە ی مەدەنی	راپۆرتی بەکار هێنایی پەناگە، تۆمارەکانی بەرنامە ی ئاویتهکردنەوه، راپرسییەکانی کۆمەڵگە
2026 1 – 2030 4	بەرزکردنەوه ی ئاستی پشتگیری دەروونی کۆمەڵایەتی و زەبر	گەیانندی خزمەتگوزاری تەندروستی دەروونی و راویژکاری گشتگیر بە رزگار بووان	- # ئافەرت راپۆژکاری و مەردەگرن - # یەکە ی تەندروستی دەروونی گەرۆک کار دەکەن - # پێشەگەری دەروونی کۆمەڵایەتی راهینراون	وەزارەتی تەندروستی، بەرپۆمبەراییەتی بەرمەنگار بوونەوه ی توندوتیژی دژی ئافەرتان و خیزان، ریکخراوەکانی کۆمەڵگە ی مەدەنی	تۆمارەکانی بەکار هێنایی تەندروستی دەروونی، تۆمارەکانی دانیشنتی چارەسەر کردن، راپرسی فیدبەکی رزگار بووان
2026 1 – 2030 4	فراوانکردنی خزمەتگوزاری تەندروستی دایکان و مندالبوون	باشترکردنی دەستگەشتن و کوالیتی چاودێری مندالبوون لە ناوچە زیانیکیوتوو مەکانی مەملانی	- % وەرگرتنی خزمەتگوزاری زیاد بوو - # دامەزرێوە ئاستی بەرزکراو مەوه - # کارمەندی چاودێری تەندروستی لەسەر چاودێری رزگار بوو لە ناو مەند را هینراون	وەزارەتی تەندروستی، بەرپۆمبەراییەتی بەرمەنگار بوونەوه ی توندوتیژی دژی ئافەرتان و خیزان، ریکخراوەکانی کۆمەڵگە ی مەدەنی	تۆمار ی تەندروستی، راپرسی پرازیبوونی نەخۆش، راپۆرتی هەڵسەنگاندنی دامەزرێوە مەکان

نامرازەکانی چاودێریکردن و میکانیزمەکانی راپۆرتدان

- راپۆرتی سالاڤە ی پێشکەوتن: سالاڤە ئەنجومەنی باڵای خانمان و گەشەپێدان راپۆرتی پێشکەوتنی ورد بەر هەم دەهێنیت کە دۆخی چالاکییەکان و قۆناغە سەر مەکییە بە دەست هینراوە مەکان و ئەو بوارانە ی کە پێویستیان بە بایەخدانی زیاترە، دەخاتە روو.
- میکانیزمی راپرسی و فیدبەک: راپرسی و فۆرمی فیدبەک بە شێوەیەکی بەردەوام بەکار دەهێنریت بۆ کۆکردنەوه ی داتا لە بەشداریبووان و سودمەندان بۆ دانیابوون لەوه ی کە دەستپێشخەر بێهەکان کاریگەرن و وە لەمەرو مەن بۆ پێداویستییهکانی ژنان و کچان.

- **رپورتی حکومت و ریکخواه ناحکومییهکان:** داتا له فەرمانگه حکومییهکان، ئهجوومهنه خوجیبیهکان، ریکخواه ناحکومییهکان و لایهنه پهیوهندیارمکانی دیکه که بهشدارن له جیبهجیکردنی پلانی کار، کۆدمکریتهوه.

هه‌لسه‌نگاندنی لایه‌نی سێیه‌م: هه‌لسه‌نگاندنێه‌رانی سه‌ربه‌خۆ کاریگه‌ری به‌رنامه‌کان له‌ خاڵه سه‌رمکییه‌کان (هێلی ناوه‌راست و هێلی کۆتایی) هه‌لده‌سه‌نگێنن بۆ دانیابوون له‌ لێپرسینه‌وه و پێشکه‌شکردنی تێروانینیکی بابه‌تیانه بۆ باشت‌کردنی جیبه‌جیکردن.

4. دهرئه‌نجام

پلانی کاری هه‌رمیی نافرته و ناشتی و ئاسایش (2030-2025)ی هه‌رمیی کوردستانی عێراق نوێه‌رایه‌تی هه‌نگاوێکی گرنگه به‌ره‌و پێشخستنی یه‌كسانی جێنده‌ری و توانادارکردنی ئافه‌رمان و چاره‌سه‌رکردنی ئه‌و ئاسته‌نگه‌ ناوازه‌ی که ڕووبه‌رووی ئافه‌رمان ده‌بنه‌وه له‌ ناوچه زیانلیکه‌وتوومه‌کانی مملانی. به‌ پشته‌ستن به‌ وانه‌ی که له‌ پلانی پێشوو فێربوین، ئه‌م پلانه‌ پێشنیاره سه‌رمکییه‌کان ئاوێته ده‌کات بۆ مسۆگه‌رکردنی هه‌ماهه‌نگی به‌هێزتر و پاره‌دارکردنی به‌رده‌وام و پاراستنی یاسایی کاریگه‌ر. پلانی کاری هه‌رمیی به‌ دانانی ئه‌وله‌مییته‌ی ڕوون له‌ ژێر کۆله‌که‌کانی به‌شداریکردن، پاراستن و رێگه‌ریکردن، فریاگوزاری و بوژانه‌وه ئامانجی گه‌وره و له‌ هه‌مان کاتدا به‌ده‌ست هێنراو بۆ توانادارکردنی ئافه‌رمان له‌ حوکمه‌رانی و پاراستنیان له‌ توندوتیژی و به‌شداریکردنیان له‌ ده‌ستپێشخه‌رییه‌کانی بنیاتنانی ناشتی و ئاسایشدا داده‌نیت و پشتیوانی گشتگیر بۆ ژنان و کچانی زیانلیکه‌وتووی مملانی ده‌سته‌به‌ر ده‌کات بۆ دووباره‌ بنیاتنه‌وه‌ی ژینیان.

چارچێوه‌ی چاودێری و هه‌لسه‌نگاندنی پلانه‌که ئامراز و نیشانده‌ری پێویست بۆ به‌ه‌واداچوونی پێشکه‌وتن، پێوانه‌کردنی کاریگه‌ری و دانیابوون له‌ لێپرسینه‌وه‌ دا‌بین ده‌کات. به‌ بابه‌خ‌دان به‌ کۆکردنه‌وه‌ی به‌هێزی داتا، بنیاتنانی توانا و ته‌رخانه‌کردنی سه‌رچاوه‌، پلانی کاری هه‌رمیی ئامانجی ئه‌وه‌یه‌ ژینگه‌یه‌کی کارا بۆ ئافه‌رمان دروست بکات بۆ ئه‌وه‌ی له‌ هه‌موو لایه‌نه‌کانی ژبانی سیاسی و ئابووری و کۆمه‌لایه‌تیدا گه‌شه بکهن. به‌ له‌خۆگرته‌ی پشتگیری ده‌روونی کۆمه‌لایه‌تی، نیشه‌جیکردنی سه‌لامه‌ت و به‌رنامه‌کانی ئاوێته‌بوونه‌وه‌ی ئابووری، کۆله‌گه‌ی فریاگوزاری و بوژانه‌وه ئه‌وه مسۆگه‌ر ده‌کات که ده‌ستیه‌مردانی دوا‌ی مملانی پێداویستیه‌ ده‌سته‌به‌جی و درێژخایه‌نه‌کانی ژنان و کچان چاره‌سه‌ر بکهن.

تا سا‌لی 2030، پلانی کاری هه‌رمیی هه‌ول ده‌دات دهرئه‌نجامی گرنگ به‌ده‌ست بێنیت: زیاده‌کردنی نوێه‌رایه‌تی ئافه‌رمان له‌ ڕۆلی به‌ریاردان، که‌مه‌کردنه‌وه‌ی توندوتیژی له‌سه‌ر به‌نه‌مای جێنده‌ر له‌ رێگه‌ی چاکسازی یاسایی و خه‌مه‌تگوزاریه‌کانی پاراستن و رێگه‌ خۆشه‌کردن بۆ فریاگوزاری و بوژانه‌وه‌ی کاریگه‌ر بۆ به‌رگه‌ریبووان و توانادارکردنی ئافه‌رمان و هه‌کاره‌ری سه‌رمکی له‌ رێگه‌ریکردن له‌ توندوتیژی و چاره‌سه‌رکردنی مه‌ترسییه‌ ئه‌منیه‌یه‌کانی په‌یوه‌ست به‌ که‌شه‌وه‌ا.

سه‌رمکه‌وتنی ئه‌م پلانی کاری هه‌رمیه‌یه‌ نه‌ک هه‌ر ده‌بێته‌ هۆی باشت‌کردنی ژبانی ئافه‌رمان له‌ سه‌رانه‌سه‌ری هه‌رمیی کوردستان به‌لکه‌ یارمه‌تیده‌ر ده‌بیت بۆ دروستکردنی کۆمه‌لگه‌یه‌کی گشتگیرتر و ناشته‌خواه‌تر و خۆراگه‌رت. **پلانی کاری هه‌رمیی 2030-2025** له‌ رێگه‌ی هه‌ولی به‌کۆمه‌ل و هاو‌به‌شی ستراتیژی و پابه‌ندبوون به‌ یه‌كسانی جێنده‌ری، رێگه‌ خۆشه‌که‌ر ده‌بیت بۆ پێشکه‌وتنی به‌رده‌وام و دانیایی ده‌دات له‌وه‌ی که ئافه‌رمان و هه‌کاره‌ی سه‌رمکی گۆرانکاری و ئاسایش له‌ عێراق و ده‌ورو به‌ری بناسرێن.

پاشکۆکان:

پاشکۆ 1: رېبازی توښینهوه

هه‌لسه‌نگاندن بۆ پرمېښدانی دوومین پلانی ههریمی به به‌کاره‌یانی رېبازیکی تیکه‌لاو نه‌نجامدرا بۆ دلنیاوون له هه‌لسه‌نگاندنیکي گشتگیر و ورد بۆ پېشکوه‌تته‌کانی ههریمی کوردستانی عێراق له‌سه‌ر کارنامه‌ی ئافرهت و ناشتی و ئاسایش. نه‌م رېبازه هه‌ردوو ته‌کنیکه‌کانی کۆکردنه‌وه‌ی زانیاری چنده‌یه‌تی و چۆنایه‌تی گرته‌خوی، شانبه‌شانی پېداچوونه‌وه‌ی قوولی سه‌رمیز به به‌لگه‌نامه په‌یوه‌ندیدار مکان و پلانه‌کانی کارکردنی پېشوو، وه‌ک یه‌که‌مین پلانی کاری ههریمی.

رېبازه سه‌ره‌کییه‌کان نه‌مانه له‌خو ده‌گریت:

- **راویژکاری به‌رفراوان له‌گه‌ل لایه‌نه په‌یوه‌ندیداره** جۆراوجۆر مکان، له‌وانه دامه‌زراوه حکومییه‌کان و ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌دنی و ریکخراوه ناحکومییه نیوده‌وه‌له‌تییه‌کان و نێرده دیپلوماسییه‌کان. ئامانج له‌م راویژکاریانه کۆکردنه‌وه‌ی تیروانیی جیاواز بوو له‌سه‌ر به‌ره‌پېشچوونی پلانی کاری پېشوو و دارشتنی دوومین پلانی کاری ههریمی.
- **چاوپېکه‌وتنی زانیاریده‌رانی سه‌ره‌کی و راپرسیییه‌کانی کۆکردنه‌وه‌ی داتا** بۆ وه‌رگرتنی تیروانیی ورد له‌باره‌ی ئاسته‌نگ و سه‌ره‌کوتن و کاریگه‌رییه گشتییه‌کانی پلانی کاری ههریمی پېشوو به‌کاره‌یێران. نه‌م ئامرازانه یارمه‌تیده‌ر بوون بۆ دیاریکردنی که‌لینه‌کانی جیه‌جیکردن و به‌ره‌م‌کانی باشت‌کردن.
- **کۆبوونه‌وه‌ی به‌دواداچوون** له‌گه‌ل نوینه‌رانی لایه‌نه به‌شداربوو مکان ریکخرا بۆ لیکۆلینه‌وه له‌ نه‌زموونه‌کانیان و پشتراستکردنه‌وه‌ی ده‌ره‌نجامه‌کانی قوناغی سه‌ره‌تایی کۆکردنه‌وه‌ی داتا و پوخته‌کردنی راسپاردمه‌کان بۆ دوومین پلانی کاری ههریمی.

نه‌م بۆچوونه گشتگیره به‌شداریکردنی هه‌موو لایه‌نه په‌یوه‌ندیداره‌کانی مسۆگه‌ر کرد و شیکارییه‌کی باشی پېشکەش کرد بۆ به‌رچاوری و نوکردنی پرمېښدانی دوومین پلانی کاری ههریمی. نه‌م رېبازی توښینه‌وه رژده وایکرد تیروانییه ناوچه‌یییه‌کان ئاویته‌ی چوارچۆیه نیوده‌وه‌له‌تییه فراوانتره‌کان بکریت له کارنامه‌ی ئافرهت و ناشتی و ئاسایش.

پاشکۆی دووهم: ناوی يه‌که‌کان

- نه‌نجومه‌نی بالای خانمان و گه‌شه‌پندان
- وه‌زاره‌تی کار و کاروباری کومه‌لایه‌تی
- وه‌زاره‌تی پلاندانان
- وه‌زاره‌تی ناوخو
- وه‌زاره‌تی نه‌وقاف و کاروباری نایینی
- وه‌زاره‌تی خویندنی بالا
- وه‌زاره‌تی کاروباری پیشمه‌رگه
- وه‌زاره‌تی داد
- وه‌زاره‌تی رۆشن‌بیری و لاوان
- وه‌زاره‌تی شاره‌وانی و گه‌شتوگوزار
- وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده
- وه‌زاره‌تی بازرگانی و پیشه‌سازی
- وه‌زاره‌تی دارایی
- وه‌زاره‌تی گواسته‌وه و گه‌یاندن
- وه‌زاره‌تی کشتوکال و سه‌رچاوه‌کانی ناو
- فه‌رمانگه‌ی ته‌کنه‌لوجیای زانیاری
- ده‌سته‌ی پاراستن و چاککردنی ژینگه
- به‌ریوه‌به‌رایه‌تی گشتی به‌ره‌نگار بوونه‌وه‌ی توندوتیژی دژی نافه‌رتان و خیزان
- ناوه‌ندی هاوبه‌شی هه‌ماهه‌نگی قه‌یرانه‌کان

پاشکۆی سێ يه‌م: لایه‌نه په‌یوه‌ندیداره‌کان له کاتی جێبه‌جێکردن

جىيەجىكردىنى سىركىموتووانەى دوومىن پلانى كارى ھەرىمى پىشتى بە بەشدارىكردىنى كۆمەللىكى بەر فر اوان لايەنى پەيوەندىدار بەستوۋە، لەوانە ۋەزارەتەكانى ھۆكۈمەت، رىكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى ۋ ھاۋبەشە نىۋدەۋلەتتەكان. ئەمانەى خوار ۋە لايەنە پەيوەندىدارە سىركىمەكانن كە چالاكانە بەشدارى دەكەن لە جىيەجىكردىنى ئامانجەكانى دوومىن پلانى ھەرىمى، رىكخراۋە دووبارەكان بۇ پروونكرىدەۋە لابران:

- ئەنجومەنى بالاي خانمان ۋ گەشەپىدان
- ۋەزارەتى كار ۋ كاروبارى كۆمەلەپەتى
- ۋەزارەتى پلاندانان
- ۋەزارەتى ناۋخۇ
- ۋەزارەتى رۇشنىپىرى ۋ لاوان
- ۋەزارەتى ئەۋقاف ۋ كاروبارى نايىنى
- ۋەزارەتى خويندى بالاي
- ۋەزارەتى كاروبارى پىشمەرگە
- ۋەزارەتى داد
- ۋەزارەتى پەرۋەردە
- بەرپوۋەبەراپەتى گىشتى بەرەنگاربوۋنەۋەى توندوتىژى دژى نافرەتان ۋ خىزان
- ناۋەندى ھاۋبەشى ھەماھەنگى قەيرانەكان
- دەستەى پاراستن ۋ چاككردى ژىنگە
- رىكخراۋى داك
- رىكخراۋى گەشەپىدانى مەدەنىيەت
- گەران بەدۋاي زەمىنەى ھاۋبەش (SFCG)
- دەرگاكانى نەتەۋە يەككرتوۋەكان (UN Women)، سندوقى دانىشتۋانى نەتەۋە يەككرتوۋەكان، بەرنامەى نەتەۋە يەككرتوۋەكان بۇ پەرەپىدان، رىكخراۋى خۇراك ۋ كىشتوكال، رىكخراۋى نىۋدەۋلەتى كۈچ
- رىكخراۋە ناھكۈمىيە نىۋدەۋلەتتەكان
- رىكخراۋە ناھكۈمىيە ناۋخۇيەكانى ژىنگە
- كەرتى تايىبەت
- رىكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى